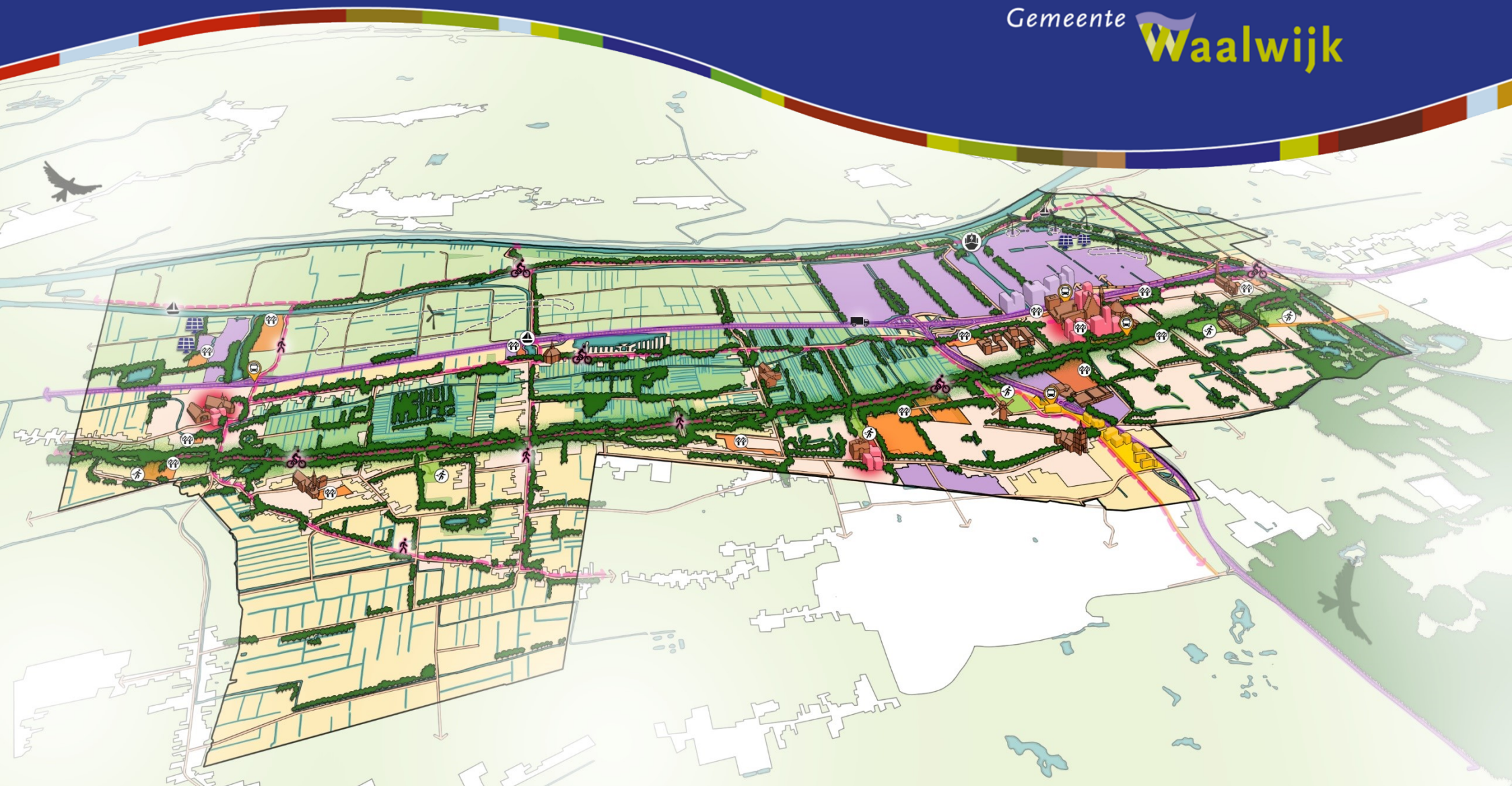

Nota beantwoording zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

Van ontwerp naar Omgevingsvisie gemeente Waalwijk

Inhoud

.....	1
Inleiding	4
Overzicht van de ontvangen zienswijzen	4
Algemene reactie	5
Nota beantwoording zienswijzen en ambtshalve wijzigingen	6
1. Indiener	6
2. Cumela Nederland	7
3. Indiener	10
4. Danneels Vastgoed BV	10
5. ALDI Vastgoed BV	12
6. Kerkenraad Hervormde gemeente te Sprang	15
7. Stichting Federatie Behoudt de Langstraatspoorbruggen (FBL)	19
8. Kerkenraad Hersteld Hervormde gemeente 's Grevelduin- en Vrijhoeve Capelle	22
9. ZLTO de Langstraat	22
10. Plus Vastgoed BV en PLUS Stephan van Engelen	29
11. Indiener	31
12. Indiener	33
13. Indiener	35
14. Provincie Noord-Brabant	37
15. Van Roessel Beheer BV en Slagerij van Roessel BV	76

16. GGD Gezondheid Milieu en Veiligheid Brabant	77
17. Gemeente Tilburg	84
Ambtshalve wijzigingen	88
Thema duurzame energie	88
Thema biodiversiteit	90
Thema onderzoekslocaties	92

Inleiding

Van 21 augustus tot en met 1 oktober 2025 heeft het ontwerp van de Omgevingsvisie gemeente Waalwijk ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn in totaal van 17 indieners een zienswijze ontvangen. Hieronder is een overzicht van de ontvangen zienswijzen opgenomen. De Naam, Adres en Woonplaats (NAW)-gegevens van natuurlijke personen zijn niet weergegeven (we hebben in plaats daarvan 'Indiener' opgenomen), omdat deze gegevens beschermd zijn op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Overzicht van de ontvangen zienswijzen

Nummer	Indiener	Datum ontvangst
1	Indiener (73486)	26-08-2025
2	Cumela Nederland (76318)	12-09-2025
3	Indiener (77563)	22-09-2025
4	Danneels Vastgoed BV (78367)	26-09-2025
5	ALDI Vastgoed BV (78430)	26-09-2025
6	Kerkenraad Hervormde gemeente te Sprang (78673)	26-09-2025
7	Stichting Federatie Behoudt de Langstraatspoorbruggen (FBL) (78696)	28-09-2025
8	Kerkenraad Hersteld Hervormde gemeente 's Grevelduin- en Vrijhoeve Capelle (78645)	29-09-2025
9	ZLTO de Langstraat (78942)	29-09-2025
10	Plus Vastgoed BV en PLUS Stephan van Engelen (79096)	30-09-2025
11	Indiener (79253)	30-09-2025
12	Indiener (79386)	30-09-2025
13	Indiener (79353)	1-10-2025
14	Provincie Noord-Brabant (79531)	1-10-2025
15	Van Roessel Beheer BV en Slagerij van Roessel BV (79358)	1-10-2025
16	GGD Gezondheid Milieu en Veiligheid Brabant (79529)	1-10-2025
17	Gemeente Tilburg (79623)	1-10-2025

Algemene reactie

De gemeente Waalwijk is blij met de betrokkenheid bij de Omgevingsvisie gemeente Waalwijk. We bedanken de indieners voor hun zienswijzen, de zienswijzen hebben een mooie bijdrage geleverd aan het proces en het eindresultaat. We kijken uit naar een verdere samenwerking ten aanzien van de in de omgevingsvisie en de onderhavige nota genoemde onderwerpen.

In deze nota hebben we de ontvangen zienswijzen samengevat en van een reactie voorzien. Dit betekent niet dat we die onderdelen van de zienswijzen die niet zijn opgenomen in de samenvatting niet hebben betrokken bij de beoordeling. Elke zienswijze is in zijn geheel beoordeeld. Bij de reactie geven we steeds aan of de reactie leidt tot een aanpassing van de omgevingsvisie of de MER of niet. Daar waar we in de nota verwijzen naar paginanummers, gaat het om de paginanummering van de ontwerp-omgevingsvisie en de bijbehorende MER die ter inzage hebben gelegen. We verwijzen zo veel mogelijk naar (sub)paragrafen om ook de vindbaarheid in de definitieve versie mogelijk te maken.

We willen hierbij benadrukken, dat de omgevingsvisie nog geen antwoord geeft op alle vraagstukken ten aanzien van concrete locaties en projecten. De omgevingsvisie schetst op hoofdlijnen de lange termijn keuzes voor de fysieke leefomgeving van onze gemeente. De visie schetst de kaders waarbinnen de gemeenteraad, inwoners, ondernemers en organisaties toekomstige ruimtelijke afwegingen kunnen maken en het gesprek over nieuwe initiatieven kunnen aangaan. De omgevingsvisie geeft geen blauwdruk over hoe de uitwerking er precies uitziet. De nadere afwegingen vindt plaats in projecten en programma's. Daarnaast worden de kaders en richtlijnen uit de omgevingsvisie vertaald naar regels in het omgevingsplan (het omgevingsplan van rechtswege heeft per 1 januari 2024 de huidige bestemmingsplannen vervangen). Ook het omgevingsplan zal, deel voor deel, via een participatietraject worden vormgegeven en vervolgens worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Nota beantwoording zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

1. Indiener

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
1a.	De natuur wordt uitgebreid behandeld en beschermd. De bescherming van arbeidsmigranten die wonen en werken op Haven8 Oost ontbreekt. Namelijk gezondheid en welzijn voor arbeidsmigranten logies, bij plaatsing grote windturbines op Haven8-Oost. Waar honderden arbeidsmigranten, van 6 maanden tot 3 jaar wonen. Indiener geeft aan dat de definitie van "tijdelijke huisvesting" de duur van het gebruik of de tijdelijke locatie betreft, niet een vermindering van de leefbaarheidsrechten van de bewoners. Het verzoek is om dat laten terug te laten komen in de uiteindelijke visie en het liefste in MER ook, want waardigheid, gezondheid en welzijn voor de honderden arbeidsmigranten zou net zo goed beschermd moeten worden als de natuur, minimaal zo goed en liefst beter als een eend in een eendekooi (750m).	Zowel de campus aan de Kroonweg (naast Bol) als de campus aan de Valkenvoortweg 20 (de twee campussen gerelateerd aan Haven8 Oost) zijn voor een tijdelijke periode vergund als logiesfunctie. Wettelijk gezien gelden daarvoor geen minimale afstanden tot een windturbine. In de Beleidsvisie GODE is er toch voor gekozen om hier een afstand van minimaal 400 meter te hanteren, identiek aan een woning in het buitengebied. In de Beleidsvisie GODE (pagina 27) is hier ondermeer over opgenomen: <i>In het Plan-MER is onderzocht hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen (zoals scholen en verzorgingshuizen) te maken kunnen krijgen met geluidsbelasting aan de buitengevel. Uit het onderzoek blijkt dat we met een aantal aanvullende voorwaarden en de gekozen minimale afstanden tot stedelijk gebied (750 meter) en individuele woningen in het landelijk gebied, bedrijfswoningen en arbeidsmigrantencampussen (400 meter) binnen de adviesnorm van de WHO (de World Health Organization van de Verenigde Naties) van 45 decibel kunnen blijven.</i>	N.v.t.
1b	Indiener geeft aan dat er in andere documenten omtrent windenergie Haven8 Oost	Er is overwogen om rondom de plaatsingszones van de windmolens afstandscirkels van 400 m	N.v.t.

	wel afstandscirkels van 400 tot 2x tiphoogte zijn meegenomen als afweging en adviseert om die beelden te omschrijven en in tekst om te zetten, zodat er geen onduidelijkheid bestaat over of er nu wel of niet rekening wordt gehouden met de arbeidsmigranten als volwaardige bewoners van Waalwijk, dus gelijke rechten wat betreft welzijn en leefkwaliteit.	op te nemen in figuur 12: 'Themakaart Gelaagd landschap met een krachtig ecosysteem' uit de omgevingsvisie. De conclusie was dat het duidelijker was om dit niet te doen, omdat de plaatsingszones van de windmolens een afgeleide zijn van deze afstandscirkels. Daarbuiten mogen de turbines sowieso niet komen. Kortom: het opnemen van de afstandscirkels verheldert niet het beschermings-beeld. Om verwarring te voorkomen zijn de afstandscirkels niet opgenomen op deze kaart. In het omgevingsplan worden regels over windmolens opgenomen.	
--	--	---	--

2. Cumela Nederland

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
2a	Middels deze zienswijze verzoekt Cumela Nederland om het bestaansrecht van de (lid-)bedrijven – in het buitengebied – te erkennen en om qua omgevingswaarden inpassing te geven aan de opgaven en ontwikkelingen welke voor de bedrijven relevant zijn inzake de fysieke leefomgeving. Dit geldt in relatie tot de vigerende vestigingslocatie alsmede aangaande de uitvoering van werken i.c. 'de	De Omgevingsvisie gemeente Waalwijk wijst geen omgevingswaarden aan, dit wordt gedaan in het omgevingsplan. (agrarische) Bedrijfslocatie worden om die reden niet belemmerd in voor bedrijven relevante opgaven en ontwikkelingen.	N.v.t.

	plicht' die de bedrijven hebben om invulling te geven aan de omgevingswaarden, beheer en behoud van de openbare ruimte in brede zin alsmede op het gebied van lokale circulaire economie en duurzaamheid.		
2b.	Cumela Nederland verzoekt om mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te kunnen ontwikkelen, alsook te kunnen uitbreiden, alsmede nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk te maken om uitvoering te kunnen geven aan de in de omgevingsvisie vermelde ambities.	De omgevingsvisie geeft het gemeentelijke beleid op hoofdlijnen weer. Ten aanzien van nieuwe functies (nieuwvestiging) in het agrarisch buitengebied hanteren we het principe inbreiding voor uitbreiding, om de inbreuk op het landelijk gebied te beperken. Een verder uitwerking daarvan voor het toestaan van niet-agrarische functies pakt de gemeente op in de aanloop naar het wijzigen van het omgevingsplan. Bij het uitwerken van beleid en het beoordelen van plannen houden we rekening met provinciale regelgeving.	n.v.t.
2c.	Cumela Nederland verzoekt om bij de aanleg, verandering of onderhoud van alle ontsluitingswegen rekening te houden met het materieel van cumelabedrijven.	De Omgevingsvisie gemeente Waalwijk betreft een visie op hoofdlijnen voor het grondgebied van de gemeente Waalwijk en gaat niet over de inrichting van wegen. Bij de aanleg of verandering van wegen kijken we naar de wegfunctie zoals deze vastgelegd is in de meest recente wegencategorisering. Indien er alleen	N.v.t.

		onderhoud plaatsvindt, dan veranderen we de inrichting niet. De gemeentelijke hoofdwegenstructuur is over het algemeen goed toegankelijk voor vrachtverkeer. Voor landbouwvoertuigen geldt dat we bij herinrichting van wegen in het buitengebied bekijken wat er lokaal nodig is.	
2d.	Cumela Nederland verzoekt om bij de bedrijfslocaties van cumelabedrijven voldoende (buiten)opslagmogelijkheden toe te staan en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie.	De Omgevingsvisie gemeente Waalwijk betreft een visie op hoofdlijnen voor het grondgebied van de gemeente Waalwijk. Deze uitwerking van mogelijkheden op bestemming-niveau vindt plaats in het omgevingsplan, waarvoor een apart participatietraject wordt opgezet.	N.v.t.
2e.	Cumela Nederland verzoekt om bij de bedrijfslocatie van cumelabedrijven voldoende mogelijkheden te creëren om energie op te wekken en op te slaan en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie.	De omgevingsvisie beschrijft dat het voor bedrijven belangrijk is hun energiegebruik te verlagen, zelf duurzame energie op te wekken en/of op te slaan en slimmer gebruik te maken van de beschikbare energie. Dat geldt dus ook voor de cumelabedrijven. Daarvoor bestaan nu al verschillende mogelijkheden, zoals zonnepanelen op daken, batterijopslag en in het buitengebied zelfs mogelijkheden voor een kleine windmolen. Die mogelijkheden blijven ook in de toekomst bestaan.	N.v.t.

3. Indiener

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
3	De zienswijze van indiener gaat over de locatie Stadhoudersdijk. Op het kaartje op pag. 85/182 zie, staat voor deze locatie een strook sport- en recreatie aangegeven (dat is de locatie van vv Waspik) en zowel de vlakken ten oosten en westen daarvan worden als agrarisch aangeduid. De zienswijze gaat over de vraag waarom het vlak ten oosten van vv Waspik niet wordt aangeduid als sport en/of wonen? Er loopt al een aardige tijd een planonderzoek voor het bouwen van een nieuwe sporthal in Waspik en deze locatie lijkt daar de beste optie voor te zijn. Wat is het argument dit niet al als sport op te nemen op het kaartmateriaal in de omgevingsvisie?	Het is een juiste constatering dat de gronden ten oosten van VV Waspik niet waren aangeduid op de visiekaart(en) ten behoeve van het realiseren van nieuwe sportvoorzieningen. In de tekst is hier wel aandacht aan besteed op bladzijde 125. Reden hiervan is dat ten tijde van het opstellen van de ontwerp-omgevingsvisie hier nog onvoldoende over bekend was.	De zienswijze en de voortgang in het locatieonderzoek geven aanleiding om de gronden van VV Waspik, en een deel ten oosten daarvan, in het kaartmateriaal aan te merken als 'onderzoekslocatie' en in de tekstuele toelichting hierover te beschrijven dat die locatie onderzocht wordt voor het huisvesten van sport- en maatschappelijke voorzieningen. Dit is opgenomen in paragraaf 5.8.3 Ontwikkellocaties, onderzoekslocaties en toekomstige onderzoekslocaties (behorende bij 5.7 Sport- en recreatiegebieden en 5.8 Agrarisch buitengebied gezien het huidige gebruik van de gronden).

4. Danneels Vastgoed BV

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
4	De zienswijze richt zich op de locatie Bevrijdingsweg, Tilburgseweg, Vaartstraat te Sprang. In de omgevingsvisie is deze locatie pas op langere termijn (na circa tien jaar) als zoekgebied voor woningbouw aangemerkt.	De aanduiding als 'toekomstige onderzoekslocatie' is een continuering van de aanduiding zoals opgenomen in de Structuurvisie (2015) van de gemeente Waalwijk. Dit gebied tussen Sprang Capelle en	N.v.t.

	Middels de zienswijze wordt verzocht deze locatie al in de eerstvolgende planperiode te positioneren als zoekgebied voor woningontwikkeling. Er worden door indiener een aantal argumenten aangehaald ter onderbouwing van de stelling dat het juridisch en beleidsmatig verdedigbaar en wenselijk is om de locatie Bevrijdingsweg te Sprang al in de huidige planperiode aan te merken als zoekgebied voor woningbouw, in plaats van pas over tien jaar: <i>Woningbouw en urgentie</i> De gemeente Waalwijk maakt onderdeel uit van de regionale woningbouwopgave in het Hart van Brabant, zoals vastgelegd in de regionale woondeal. Uit de prognose blijkt dat de vraag naar woningen het huidige aanbod en de harde plancapaciteit overstijgt. Het uitstellen van benutting van de Bevrijdingsweg-locatie tot over tien jaar is hiermee in strijd met de doelstellingen van art. 2.1 Omgevingswet, (een evenwichtige toedeling van functies aan locaties). <i>Ruimtelijke en planologische geschiktheid</i> De Bevrijdingsweg-locatie sluit aan op bestaand stedelijk gebied en is goed ontsloten. Er zijn geen zwaarwegende milieutechnische belemmeringen die een eerdere ontwikkeling	Kaatsheuvel (gemeente Loon op Zand) functioneert momenteel als groene buffer tussen deze twee kernen. Het behoud van deze groene buffer heeft meerwaarde voor water- en klimaatopgaven of bijvoorbeeld landschapsontwikkeling. De exacte invulling hiervan is nog onbekend. Het invullen van het gebied met woningbouw is op korte termijn niet gewenst. Voor de periode 2025 t/m 2034 heeft de gemeente een behoefte van ongeveer 2650 woningen. Voor diezelfde periode hebben we op dit moment plannen voor ca. 3700 woningen. Daarmee ligt de plancapaciteit op ca. 140%. Er is dan ook geen noodzaak om hier nog een uitbreidingslocatie aan toe te voegen binnen de termijn van 10 jaar. De wenselijkheid voor het invullen van het gebied met woningbouw op de lange termijn (na 10 jaar) is nog onbekend.	
--	--	---	--

	verhinderen. Daarmee voldoet deze locatie aan de uitgangspunten van de Provinciale Omgevingsverordening Noord-Brabant, waarin is vastgelegd dat woningbouw in beginsel aansluitend aan bestaand stedelijk gebied dient plaats te vinden. <i>Consistentie met de ambities van de omgevingsvisie</i> De locatie Bevrijdingsweg kan op korte termijn invulling geven aan de in de omgevingsvisie benoemde ambities 'gezonde leefomgeving', 'duurzaamheid' en 'verbreding van welvaart en welzijn'. <i>Regionale afspraken en evenwichtige verdeling</i> De versnelling van deze locatie draagt bij aan de naleving van de regionale woningbouwafspraken en voorkomt dat de opgave onevenredig wordt geconcentreerd in enkele andere kernen.		
--	---	--	--

5. ALDI Vastgoed BV

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
5a.	De zienswijze richt zich op de herontwikkeling van winkelcentrum De Els. ALDI kan zich vinden in hetgeen staat op genomen. Middels	De zienswijze richt zich op het parkeren rond winkelcentrum De Els. Winkelcentrum De Els ligt in de binnenstad van Waalwijk en is één van de	N.v.t.

	de zienswijze wordt aangehaald dat een hoog bezoekgemak met goed parkeren niet alleen betekent dat er voldoende parkeerplaatsen in de directe omgeving van de supermarkt zijn, maar dat consumenten daar, net als bij alle andere supermarkten in Waalwijk, ook gratis kunnen parkeren. Is dit niet het geval dan zullen de inwoners van Waalwijk kiezen voor andere supermarkten en wordt het door de gemeente beoogde doel (zo veel mogelijk passanten) simpelweg niet gehaald, aldus ALDI.	belangrijkste onderdelen van het kernwinkelgebied. De Els, in samenwerking met het horecaconcentratiegebied Raadhuisplein/Markt en de winkelstraten Grotestraat en Stationsstraat, vormen de belangrijkste commerciële 'trekkers' in de binnenstad van Waalwijk. In de zienswijze wordt gesteld dat bezoekers van supermarkten te weinig bezoekers trekken als er betaald parkeren is in de directe omgeving. Dit gaat voorbij aan het feit dat er in De Els, net als in vele andere winkelcentra in Nederland, meerdere supermarkten zijn die nu ook te maken hebben met betaald parkeren en bereid zijn om daar te blijven. Een bijkomend effect van het heffen van parkeerbelasting is dat de parkeervraag wordt gedempt en of beter wordt verspreid. Hierdoor kan met een kleiner parkeerareaal worden volstaan en kan de schaarse parkeerruimte efficiënter worden ingezet. Ook het gebruik van alternatieve vervoerwijzen, zoals de fiets, wordt er aantrekkelijker van. Er is meer ruimte voor groen, terrassen, fietsparkeren, noem maar op. Het sturen op het parkeren van de auto draagt zodoende bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid in het centrum. En een	
--	--	---	--

		aantrekkelijker en leefbaarder centrum met een hoge verblijfskwaliteit trekt (extra) passanten aan, die vaker en anders dan met de auto komen. Te voet, op de fiets of met het openbaar vervoer. In de Parkeervisie 2024 geeft Waalwijk aan de mobiliteitstransitie te omarmen en te kiezen voor het stimuleren van volwaardige alternatieven voor de auto boven een meer sturend parkeerbeleid. Daarbij is het behoud van het sturende parkeerbeleid dat er is het uitgangspunt. We behouden het betaald parkeersysteem met bijbehorende vergunningensysteem voor het centrum. Of er voldoende bezoekers naar De Els worden getrokken is, van diverse factoren afhankelijk en dus niet alleen van de afwezigheid van parkeerregulering.	
5b.	Verder richt de zienswijze zich op de vraag hoe het streven naar een 'hoog bezoekgemak met goed parkeren' zich verhoudt tot de wens, die ook wordt beschreven in de ontwerp-omgevingsvisie, om het straatbeeld in het centrum minder te laten domineren door de auto. Het streven om het parkeren te verplaatsen naar de randen van het centrum staat naar het oordeel van ALDI haaks op het	Zie ook het antwoord op 5a. De gemeente Waalwijk omarmt de mobiliteitstransitie en zet daarmee in op volwaardige alternatieven voor de auto. Zo investeren we bijvoorbeeld ook in de fiets. Hoog bezoekgemak met goed parkeren heeft wat ons betreft niet alleen betrekking op de auto. We willen onze fietsende bezoekers beter bedienen, net zoals bezoekers met de auto.	N.v.t.

	creëren van een hoog bezoekgemak met goed parkeren rond winkelcentrum De Els. Dit winkelcentrum ligt immers midden in het centrum van Waalwijk.	Maar het gaat hier ook over de kwaliteit van de openbare ruimte. De keuze voor het parkeren van de auto in een nieuwe meerlaagse parkeergarage als onderdeel van De Els, geeft ruimte om verblijfskwaliteit toe te voegen in het openbaar gebied. En kan op die manier (in)direct ook voorzien in hoog bezoekgemak met goed parkeren. Met een goed ontwerp is synergie mogelijk en is er, anders dan het oordeel van ALDI, niet zonder meer sprake van tegengestelde doelen.	
--	--	---	--

6. Kerkenraad Hervormde gemeente te Sprang

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
6a.	De Hervormde gemeente te Sprang geeft aan met waardering kennis te hebben genomen van de omgevingsvisie. Er wordt veel herkend in de geschetste ambities. De Hervormde gemeente te Sprang geeft aan het jammer te vinden niet betrokken te zijn geweest bij het opstellen van de omgevingsvisie. De Hervormde gemeente te Sprang ziet zichzelf als partner in de uitvoering: een plek waar ontmoeting, zorg, zingeving en betrokkenheid samenkomen. De Hervormde gemeente te Sprang geeft aan te hopen dat de gemeente de	Een aantal kerkgenootschappen en gebedshuizen, waaronder de Hervormde gemeente te Sprang, zijn aangeschreven in het kader van de uitnodigingen voor de participatie-activiteiten voor de omgevingsvisie. Helaas blijkt geen van de (vertegenwoordigers van de) kerkgenootschappen in de gelegenheid te zijn geweest aan te sluiten bij de georganiseerde sessies. De zienswijze met het aanbod graag mee te denken en te helpen wordt dan ook zeer gewaardeerd. Bij toekomstige participatiemomenten worden de kerkgemeenten en	N.v.t.

	kerk als kloppend hart van de gemeenschap blijft erkennen en ondersteunen, zodat wij samen kunnen bouwen aan een toekomstbestendig en vitaal Waalwijk.	gebedshuizen weer betrokken. Ook worden ze betrokken als er initiatieven spelen die de initiatieven of doelstellingen van de kerkgenootschappen raken.	
6b.	<i>Rust in de dorpskern bij samenkomsten</i> Tijdens diensten, huwelijken en begrafenissen is rust en bereikbaarheid belangrijk. Extra recreatiedruk of evenementen in de directe omgeving kunnen dit verstoren. De Hervormde gemeente te Sprang vraagt daarom bij de verdere uitwerking van de visie expliciet rekening te houden met de kerk als plek van bezinning, waar op bepaalde momenten stilte en rust nodig zijn.	Bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie vindt ook altijd een zorgvuldige afweging van belangen plaats. Voor de aspecten waarvoor nadere uitwerking via het nieuwe instrument 'het omgevingsprogramma' wordt gerealiseerd of bij nieuwe regels voor het omgevingsplan, wordt opgemerkt dat in deze gevallen ook altijd een participatietraject wordt ingezet waarbij de betrokkenheid van de Hervormde gemeente te Sprang wordt gewaardeerd.	N.v.t.
6c.	<i>Behoud van religieus erfgoed als herkenningspunt</i> Het kerkgebouw in Sprang is een cultuurhistorisch ankerpunt in het dorp. De Hervormde gemeente te Sprang vraagt de gemeente om dit niet alleen formeel als erfgoed ziet, maar ook actief mee te nemen in ruimtelijke keuzes. Denk aan bescherming van zichtlijnen, voldoende ruimte in de omgeving en financiële ondersteuning bij onderhoud en verduurzaming.	Dit punt is in lijn met één van de in paragraaf 4.4.4 op p. 81 opgenomen speerpunten: We zorgen ervoor dat historische gebouwen, structuren en landschappen behouden blijven, wijzen hiervoor ook nieuwe 'monumenten' aan, en zorgen dat ze beter zichtbaar worden in de openbare ruimte. Hierin nemen we aanvullend op dat dit ook voor kerken geldt.	Het speerpunt in paragraaf 4.4.4 op pagina 81 "We zorgen ervoor dat historische gebouwen, structuren en landschappen behouden blijven, wijzen hiervoor ook nieuwe 'monumenten' aan, en zorgen dat ze beter zichtbaar worden in de openbare ruimte." is aangepast naar: "We zorgen ervoor dat historische gebouwen (zoals kerken), structuren en landschappen behouden blijven, wijzen hiervoor ook nieuwe 'monumenten' aan,

			<i>en zorgen dat ze beter zichtbaar worden in de openbare ruimte.”</i>
6d	<i>Duurzaamheid met maatwerk voor kerken</i> Wij ondersteunen de duurzaamheidsdoelen, maar bij monumentale gebouwen zijn isolatie en energiemaatregelen complex en kostbaar. Wij vragen de gemeente om gerichte regelingen en begeleiding, zodat ook kerken hun bijdrage kunnen leveren zonder onrealistische lasten.	De omgevingsvisie beschrijft dat het belangrijk is om in de gebouwde omgeving zoveel mogelijk energie te besparen, energie zelf op te wekken en energie zo slim mogelijk te gebruiken. Dit gaat ook op voor monumentale gebouwen. Monumentale panden vragen extra aandacht bij het verduurzamen. Daarom is er vanuit verschillende overheden speciale ondersteuning. Bij het Rijk kunnen monumenteneigenaren terecht bij de Rijkdienst voor Cultureel Erfgoed, zoals voor het Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Monumenten, en zijn er speciale regelingen vanuit het Restauratiefonds en de ISDE-subsidie. Provincie Noord-Brabant ondersteunt bij verduurzaming van monumenten via het Loket Duurzame Monumenten Noord-Brabant, het Brabants Erfgoedfonds en de inzet van de Monumentenwacht. Gemeente Waalwijk heeft een monumentenaanpak, waarbij vooral informatie verstrekt wordt aan monumentenbezitters hoe zij de verduurzaming aan kunnen pakken en waar zij terecht kunnen. Ook voor goede voorbeelden in de gemeente. Meer informatie is ook te vinden via de gemeentelijke website Duurzaam Waalwijk.	N.v.t.

6e	<i>Rol van de kerk in sociale cohesie</i> Wij vragen om expliciete erkenning van de kerk als maatschappelijke voorziening. Projecten zoals Samen Eten en de World Servants-actie dragen aantoonbaar bij aan sociale verbinding en vorming van jongeren. Wij vinden het belangrijk dat deze bijdrage erkend wordt in beleid, net als sportverenigingen of buurthuizen.	Dit aspect van de zienswijze vraagt geen verdere ruimtelijke duiding in de omgevingsvisie. Met oog op de integraliteit reageren we hier inhoudelijk op, vooral omdat we de samenwerking hierin toejuichen. In 2026 starten we met een wijkteam (buurtteam) in de wijken Baardwijk, Laageinde en De Hoef. Daarna breiden we dit uit naar alle buurten en wijken in de gemeente Waalwijk, dus ook naar Sprang-Capelle en Waspik. Vanuit de wijkteams zullen er contacten onderhouden worden met de gebedshuizen, zoals kerken en moskeeën, omdat we zien dat zij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het uitvoeren van het Programma Samen Redzaam. In dit programma willen we de kracht in de samenleving zichtbaar maken en versterken. Een belangrijk doel hierin is: We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen / samenleving. Hierin zien we ook voor de gebedshuizen een belangrijke rol weggelegd. Naast geloof en zingeving zien wij gebedshuizen als gemeenschappen met een belangrijke sociale functie. Vanuit kennis van de gemeenschap en naastenliefde kunnen zij een grote bijdrage leveren aan de sociale cohesie in onze	N.v.t.

		samenleving. Wij zijn daarom heel blij met uw uitgestoken hand en nemen deze graag aan.	

7. Stichting Federatie Behoudt de Langstraatspoorbruggen (FBL)

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
7	De stichting FBL wil een zienswijze indienen naar aanleiding van het plan om het snelfietspad vanaf Drunen in westelijke richting door te trekken door Waalwijk tot aan Waspik, daarbij gebruik makend van de Halvezolenlijn. Er worden vraagtekens geplaatst bij dit plan, op grond van de navolgende argumenten: 1) Behalve de 2000 tot 2400 "gewone" fietsers die met een gemiddelde snelheid van 14 km per uur fietsen, zullen ook meer fatbikes (veelal opgevoerd), speed pedelecs (45 km per uur of hoger), bromfietsen met gele plaatjes (45 km per uur of hoger) van dit tracé gebruik gaan maken. Door de grote en vele verschillen tussen type voertuigen en gedrag van de gebruikers kan dit leiden tot ongelukken en conflictueuze situaties.	De regio waar de gemeente Waalwijk in ligt kent een forse verstedelijkingsopgave. Om Waalwijk en omgeving bereikbaar te houden is het nodig om een mobiliteitstransitie na te streven. We streven naar een volwaardig alternatief voor de auto. Dit betekent ook een hoogwaardig fietsnetwerk. Gezamenlijk met de provincie en regio zetten we daarom in op een breed netwerk aan snelfietsroutes. Hierbij wordt uitgegaan van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets en het netwerk van hoofdfietsroutes van de regio's en de provincie Noord-Brabant. De snelfietsroutes maken verbindingen op grote afstanden mogelijk. De verkeersveiligheid wordt niet bepaald door het stempel 'snelfietsroute', maar door het ontwerp. Voor snelfietsroutes wordt in het algemeen ingezet op voorrang op kruisende wegen, waarbij zo min mogelijk gelijkvloerse oversteken met drukke verbindingen	N.v.t.

	2) Het tracé is sinds 1991 in gebruik bij honderdduizenden fietsers, die genieten van de omgeving. Daarnaast maken vele scholieren gebruik van deze fietsverbinding. Dit alles heeft tot op heden nauwelijks geleid tot gevaarlijke ongelukken. Wij zien dan ook geen noodzaak het huidige fietspad om te bouwen tot een SFR die aan alle eisen en normen zou moeten worden aangepast. 3) Voor een snelfietsroute gelden een aantal richtlijnen, o.a. wat betreft veiligheid, comfort, aantrekkelijkheid en vrijliggend zijn. Het huidige Halve Zolenpad door Waalwijk echter telt vanaf Besoyen tot aan de Liniedijk (Kanaaldijk) over een afstand van 3900 meter maar liefst 21 overgangen. We hebben dit verduidelijkt in bijgevoegde bijlage 1. 4) De gemeente overweegt mogelijk, om nabij de Eerste Zeine een busstation aan te leggen, waardoor er nog meer kruisend verkeer zal zijn van vooral bussen, wat direct gevaar oplevert voor de gebruikers van het Halve Zolenpad.	plaatsvinden. De breedte van een snelfietsroute dient passend te zijn bij het gebruik en dus de hoeveelheid verwachte aantal fietsers. Een goed uitgevoerde snelfietsroute zorgt ervoor dat er minder auto's op de weg rijden. Dit heeft een positief effect op de verkeersveiligheid. De verbinding tussen goed openbaar vervoer en hoogwaardige fietsverbindingen vormt een meerwaarde voor het totale mobiliteitssysteem en zijn essentieel om stappen te zetten in het proces om de mobiliteitstransitie verder te brengen. De omgevingsvisie van de gemeente Waalwijk betreft een visie op hoofdlijnen voor het grondgebied van de gemeente Waalwijk en gaat niet over daadwerkelijke ontwerp-vraagstukken. Bij het ontwerpen van snelfietsroutes is er uiteraard aandacht voor verkeersveiligheid, attractiviteit en comfort.	
--	--	---	--

	5) In de GOL-plannen is opgenomen, dat langs het fietstracé ten oosten van de spoorbrug op de natuurrijke spoordijk (een deel van 83 meter is van Waalwijk) over een lengte van 881 meter aan de noord- en zuidkant alle bomen en struiken worden gekapt. Bovendien zal er een (overbodige) betonnen brug van 332 x 6,15 meter komen te liggen. Door die kap van alle natuur zal de schoolgaande, recreatieve en utilitaire fietser geen enkele bescherming worden geboden tegen zon (er komen steeds meer tropische dagen) of tegen wind en/of slagregens. 6) Een van elementen uit het Masterplan Fiets bevat het hoofdstuk Attractiviteit. FBL meent dat die attractiviteit van het fietspad verloren zal gaan door de voorgenomen kaalslag, waartoe nut en noodzaak volledig ontbreken. Gevolg zal zijn dat het aantal berijders van het Halvezolenpark en in het verlengde het Halvezolenpad drastisch zal afnemen.		
--	--	--	--

8. Kerkenraad Hersteld Hervormde gemeente 's Grevelduin- en Vrijhoeve Capelle

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
8	In de zienswijze wordt opgemerkt dat de in de omgevingsvisie genoemde ambities herkend en ondersteund worden. Indiener geeft aan dat het goed is dat we over de omgevingsvisie in gesprek zijn gegaan met inwoners, organisaties en bedrijven en verenigingen. Opgemerkt wordt dat de cirkel ruimer getrokken had mogen worden zodat ook het gesprek met de kerken werd gezocht over de ambities en de doelen in de omgevingsvisie. De Kerkenraad Hersteld Hervormde gemeente 's Grevelduin- en Vrijhoeve Capelle geeft aan graag bereid te zijn om hierover in gesprek te gaan en zien een uitnodiging graag tegemoet.	Een aantal kerkgenootschappen en gebedshuizen, waaronder de Kerkenraad Hersteld Hervormde gemeente 's Grevelduin- en Vrijhoeve Capelle, zijn aangeschreven in het kader van de uitnodigingen voor de participatie-activiteiten voor de omgevingsvisie. Helaas blijkt geen van de (vertegenwoordigers van de) kerkgenootschappen of in de gelegenheid te zijn geweest aan te sluiten bij de georganiseerde sessies. De zienswijze met het aanbod graag mee te denken en te helpen wordt dan ook zeer gewaardeerd. Bij toekomstige participatiemomenten worden de kerkgemeenten en gebedshuizen weer betrokken. Ook wordt aan hen gedacht als er initiatieven spelen die de initiatieven van de kerkgenootschappen raken.	N.v.t.

9. ZLTO de Langstraat

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
9a.	Ontwikkeling glastuinbouwcluster Sprang-Capelle Indiener stelt dat de gemeente nu al voorziet op een beperking van uitbreidingsmogelijkheden in het	In de omgevingsvisie wordt ingegaan op de diverse soorten agrarische bedrijven, waaronder glastuinbouw. Voor glastuinbouw is de hoofdlijn van beleid concentratie en ontwikkeling in het daarvoor aangewezen gebied op basis van de	In paragraaf 5.8.3 is in de toelichting over het toekomstige ontwikkelingsgebied Willem van Gentsvaart-Poolsestraat & Glas-Nat verduidelijkt dat bestaande glastuinbouwbedrijven zich kunnen

	glastuinbouwconcentratiegebied in Sprang-Capelle. In de omgevingsvisie is opgenomen dat de gemeente onderzoek gaat doen naar de toekomstige inrichting van het gebied. Indiener vraagt dit eerst te onderzoeken alvorens uitspraken te doen over de ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouwbedrijven in dit gebied.	provinciale omgevingsverordening. De gemeente voorziet dus niet nu al een beperking van uitbreidingsmogelijkheden in het concentratiegebied. Via de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) wordt er gewerkt aan perspectief voor de blijvende boeren in de overgangszones van het Natura 2000-gebied Westelijke Langstraat om te kunnen blijven boeren, in evenwicht met de omgeving. Omdat dit concentratiegebied echter nooit volledig van de grond is gekomen en de resultaten uit het GGA-traject nog niet compleet zijn, biedt de omgevingsvisie middels de aanduiding 'toekomstige onderzoekslocatie' ruimte om ook transformatie te verkennen. Op basis van initiatieven van glastuinbouwbedrijven in het gebied, kunnen in gezamenlijkheid ontwikkelingskaders tot stand komen voor eventuele transformatie.	ontwikkelen binnen het glastuinbouwconcentratiegebied, op basis van de provinciale omgevingsverordening.
9b.	Ontwikkelmogelijkheden veehouderij Indiener stelt dat het beperken van ontwikkelmogelijkheden voor (intensieve) veehouderij onwenselijk is en de verduurzaming van deze sector in de weg staat. Daarnaast zorgen beperkte ontwikkelmogelijkheden voor belemmering van de verbetering van dierenwelzijn.	Bestaande agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven zijn toegestaan en kunnen binnen de bestaande mogelijkheden ontwikkelen (uitbreiden, omschakelen of vestigen (vestigen betekent verplaatsen naar een andere bestaande bedrijfslocatie)). De bestaande mogelijkheden op basis van het omgevingsplan houden bijvoorbeeld rekening met	De zienswijze leidt tot een aanpassing in paragraaf 5.8.2 Gebiedsgericht koers van de omgevingsvisie. De tekst uit de reactie wordt hierin overgenomen.

		ontwikkelmogelijkheden voor verbetering van dierenwelzijn. Daarbij houden we met het oog op de gewenste ontwikkeling naar een duurzame landbouw rekening met de beperkingen en ontwikkelingsmogelijkheden op basis van de provinciale omgevingsverordening. Bovenstaande nemen we over in de omgevingsvisie.	
9c.	Te eenzijdige nadruk op natuur-inclusieve landbouw Indiener stelt dat in de omgevingsvisie te veel de nadruk ligt op natuurinclusieve landbouw. Indiener stelt dat ondernemers voldoende ruimte moeten krijgen om zelf keuzes te maken in het verduurzamen van hun bedrijf.	In de omgevingsvisie stelt de gemeente dat de gemeente samen met agrariërs de omslag wil maken naar duurzame en economisch rendabele landbouw, verbrede landbouw en landschapsbeheer (groene en blauwe diensten). Onder duurzame landbouw verstaat de gemeente vormen van landbouw die passen binnen een duurzame ontwikkeling en die toekomstbestendig zijn, zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht. Natuurinclusieve landbouw is daar een voorbeeld van. We beogen hiermee voldoende ruimte te blijven bieden aan agrarische ondernemers om zelf keuzes te maken in verduurzaming. Naast duurzame landbouw vinden we het ook van belang dat dit economisch rendabel blijft voor de agrarisch ondernemers.	De term 'natuurinclusieve landbouw' op de omgevingsvisiekaart wordt aangepast naar 'duurzame landbouw'.

		In de gehele omgevingsvisie passen we daarom de term 'duurzame landbouw' toe. Het is ons opgevallen dat op de omgevingsvisiekaart wel wordt gesproken van 'natuurinclusieve landbouw'. De indiener wijst ons daar in een later punt ook op. We zullen deze term op de visiekaart aanpassen naar 'duurzame landbouw'.	
9d.	Passende kaders voor multifunctionele landbouw Indiener pleit dat de gemeente voldoende ruimte moet bieden aan multifunctionele landbouw en dit moet verankeren in de omgevingsvisie. Multifunctionele landbouwbedrijven combineren agrarische productie met maatschappelijke diensten zoals zorg, educatie, kinderopvang, recreatie en directe verkoop van streekproducten.	In de omgevingsvisie is opgenomen dat de gemeente agrarische bedrijven met bijbehorende nevenactiviteiten belangrijk vindt voor de economisch positie van het buitengebied. De gemeente ondersteunt concepten die bijdragen aan de verbinding met het buitengebied. Hierbij worden als voorbeeld zorgboerderijen en het Herenboerenconcept gegeven. Hiermee hopen we voldoende te voorzien in de wens van de indiener om multifunctionele landbouw te verankeren. Daarnaast is in de omgevingsvisie opgenomen dat we kansen zien voor het toegankelijker maken van agrarisch gebied voor met name kleinschalige extensieve recreatie op bestaande percelen langs het daarvoor aangewezen recreatieve routenetwerk.	N.v.t.

9e.	Voeg het belang van de agrarische structuur toe aan het afwegingskader voor nieuwe ontwikkelingen Indiener stelt dat de bescherming van agrarische gronden en effecten op de agrarische structuur moet worden meegenomen als afwegingselement bij de keuze voor uitbreiding. Het uitgangspunt zou moeten zijn inbreiden waar mogelijk. Wanneer hier geen ruimte voor is, eerst functies combineren met behoud van de agrarische bestemming, mits dit past bij een (financieel) duurzame agrarische bedrijfsvoering. Wanneer aanpassen van de landbouwkundige functie onontkoombaar is, toets dan zorgvuldig op de gevolgen voor de agrarische structuur.	In de omgevingsvisie wordt het uitgangspunt gehanteerd: inbreiding gaat voor uitbreiding. Het is namelijk niet alleen belangrijk om te kijken naar welke functies en activiteiten wenselijk zijn, maar ook naar de aanwezige en historische (omliggende) waarden en de omgeving van het gebied. Daarnaast zorgen nieuwe functies en activiteiten voor nieuwe effecten in de (verre) omgeving. Door het hanteren van dit uitgangspunt wordt tegemoet gekomen aan de wens om zorgvuldig om te gaan met het inzetten van schaarser wordende landbouwgrond voor andere functies en te kijken naar de gevolgen van een eventuele functiewijzing.	N.v.t.
9f	Huisvesting seizoenarbeiders Indiener pleit voor het belang van mogelijkheden voor het huisvesten van seizoensarbeiders op agrarische percelen en verzoekt de gemeente de mogelijkheden hiervoor op te nemen in het omgevingsplan.	Uitgangspunt van beleid is dat wonen plaatsvindt in het stedelijk gebied en niet in het landelijk gebied. Onder andere om verstening tegen te gaan en ruimte te behouden voor het in het landelijk gebied behorende functies. Tijdelijke huisvesting ten behoeve van seizoen- of piekopvang is op dit moment niet toegestaan op basis van het huidige beleid. Een eventuele verruiming dient eerst nader onderzocht te worden. Dit wordt meegenomen in de	De zienswijze geeft aanleiding om in de omgevingsvisie in paragraaf 5.8.2 Gebiedsgerichte koers op te nemen dat er nader onderzoek gewenst is over het tijdelijk huisvesten van werknemers t.b.v. seizoen- of piekopvang.

		omgevingsvisie. We nemen hier nu verder geen beleid over op.	
9g.	Mestverwerking Indiener stelt dat in de omgevingsvisie voor mestverwerking, anders dan voor kleinschalige mestverwerking op het eigen bedrijf, onvoldoende mogelijkheden terugkomen.	De zienswijze van ZLTO en van de provincie Noord-Brabant over dit punt geven aanleiding om dit onderdeel aan te scherpen in de omgevingsvisie ten aanzien van het begrip 'mestverwerking'. Het verruimen van de mogelijkheden om mest van andere locaties dan het eigen bedrijf te behandelen, vergisten of bewerken is op dit moment niet wenselijk in het landelijk gebied.	De term mestverwerking is in paragraaf 5.8.2 Gebiedsgerichte koers aangepast in de omgevingsvisie naar mestbehandeling, mestvergisting en mestbewerking.
9i.	Verdieping biodiversiteit Indiener vraagt zich af wat de gemeente exact beoogt met de verdieping biodiversiteit en vraagt om meer duidelijkheid. Indiener pleit dat de keuze voor maatregelen bij de ondernemer zelf moeten liggen.	De verdieping biodiversiteit vormt een verdiepingsslag van de ambities en koers die in de omgevingsvisie staan beschreven. Deze ambities op het gebied van de biodiversiteit vormen het uitgangspunt voor toekomstige keuzes en kunnen worden vertaald in toekomstige beheerplannen, projecten en (uitvoerings)programma's. De verdieping is bedoeld om de gemeentelijke ambitie te tonen en agrariërs uit te nodigen om hieraan bij te dragen. Dit wil de gemeente stimuleren met regelingen of subsidies. Het is niet de bedoeling om agrariërs te dwingen tot bepaalde maatregelen.	N.v.t.

9j1.	Omgevingsvisiekaart Indiener vraagt om de plekken aangeduid als waterberging kritisch te bekijken. Indiener geeft aan dat deze mogelijk niet op de juiste locatie lijken te liggen.	Waterberging De gebieden aangeduid als 'waterberging' op de omgevingsvisiekaart zijn overgenomen uit de provinciale verordening. Hierin zijn regels opgenomen die gericht zijn op het beperken van functies en activiteiten die ten koste kunnen gaan van het waterbergend vermogen van het gebied. De gemeente Waalwijk vindt het belangrijk om water vast te houden om langdurige droogte beter te bestrijden.	Aanduiding 'waterberging' op de omgevingsvisiekaart is aangepast naar 'reservering waterberging'. In paragraaf 4.2.4 is bij de tekst 'Klimaatrobuust en biodivers' aan de vierde alinea de volgende tekst toegevoegd: Vanuit de provincie Noord-Brabant zijn reserveringen voor waterberging opgenomen. In deze gebieden worden functies en activiteiten die ten koste kunnen gaan van het waterbergend vermogen van het gebied beperkt. Als gemeente zetten we ons hier ook voor in.
9j2.	Indiener vraagt hoe de gemeente is gekomen tot de aanduiding 'Prioriteit natuurinclusieve landbouw'. Mogelijk komt dit uit de Gebiedsgerichte Aanpak voor de Langstraat. Indiener stelt dat het voorbarig is om de prioritering op te nemen.	De aanduiding in de legenda en de zonering om het natuurgebied op de kaart, is opgenomen vanuit de ambitie om een bufferzone om het natuurgebied te realiseren. Het is echter niet de intentie om vooruit te lopen op het GGA-proces. We onderzoeken met onder andere de agrariërs en de provincie in het kader van de GGA de mogelijkheden van deze overgangsgebieden.	De legendatoelichting en de zonering van 'prioriteit natuurinclusieve landbouw' op de kaart, komen te vervallen. In bijlage IV 'Samenvatting omgevingsvisie' is in paragraaf 3.3 onder Agrarische buitengebied de term natuurinclusieve landbouw verwijderd i.r.t. de bufferzones rondom natuurgebieden.
9j3.	Indiener stelt dat het symbool 'Natuurinclusieve landbouw' te eenzijdig de	De legendatoelichting 'natuurinclusieve landbouw' is ten onrechte op de kaart geplaatst. De gemeente spreekt over 'duurzame	De legendatoelichting bij het symbool 'natuurinclusieve landbouw' wordt aangepast naar 'duurzame landbouw'.

	nadruk legt op natuurinclusieve landbouw en vraagt deze aanduiding te verwijderen.	landbouw'. Deze legendatoelichting wordt aangepast.	
9j4.	Indiener stelt dat voor een aantal polders met hoogproductieve landbouwgronden ten onrechte de aanduiding "te versterken/te ontwikkelen groene hoofdstructuur" is opgenomen. Dit gebied is veelal in agrarisch gebruik en indiener vraagt om de aanduiding te verwijderen voor de percelen die niet begrensd zijn als natuurnetwerk.	Natuurontwikkeling in de uiterwaarden zou een zeer belangrijke toevoeging zijn in het ecologisch netwerk. Daarnaast ziet de gemeente dit als kans om bij te dragen aan de landschappelijke en recreatieve belevingswaarde langs de doorgaande fietsroute over de dijk langs de Bergsche Maas. De gemeente is zich ervan bewust dat deze gronden grotendeels in agrarisch gebruik zijn. De gemeente spreekt zich uit in deze ambitie, zodat agrariërs weten hoe de gemeente hier tegenaan kijkt en zij hier op hun manier aan kunnen bijdragen.	N.v.t.

10. Plus Vastgoed BV en PLUS Stephan van Engelen

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
10.	Indiener geeft aan van menig te zijn dat in de Ontwerp-omgevingsvisie gewerkt zou moeten worden met een geactualiseerde detailhandelsstructuurvisie maar dat dit ten onrechte niet het geval is. Indiener geeft aan het gevoel te krijgen dat in het ontwerp enerzijds wordt verwezen naar de verouderde visie uit 2017, maar anderzijds -als	De omgevingsvisie is primair een ruimtelijke visie, waarin ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente voor de lange termijn wordt geschetst. Het detailhandelsbeleid maakt hier onderdeel van uit. Detailhandelsbeleid is geen economisch beleid, maar een ruimtelijk kader waarin gekeken wordt naar argumenten zoals	N.v.t.

	het het college goed uit lijkt te komen- vooruitgelopen wordt op een actualisatie waarin wederom (en ten onrechte) volledig wordt ingezet op het 'Centrumplan' en een daarin te vestigen derde supermarkt. Indiener geeft aan dat vaststelling van de omgevingsvisie pas aan de orde kan zijn als een actualisatie van de detailhandelsvisie een feit is. De actualisatie kan niet langer naar voren worden geschoven zonder dat dit verregaande negatieve en ingrijpende gevolgen heeft voor bewoners, consumenten en retailers van Waalwijk.	spreiding, bereikbaarheid en nabijheid van voorzieningen. Het geldende detailhandelsbeleid uit 2017 is gebaseerd op ruimtelijke uitgangspunten die zorgen voor een solide en evenwichtige spreiding van voorzieningen binnen de gemeente. Daarbij is nadrukkelijk ingezet op het behoud van de bestaande voorzieningenstructuur en het spreidingsplaatje. Een belangrijk doel binnen dit beleid, en in het bijzonder ten aanzien van supermarkten, is het waarborgen van een goed dagelijks voorzieningenniveau. Daarbij hanteren wij als uitgangspunt een goede spreiding van supermarkten over de wijken, zodat deze binnen loop- en fietsafstand bereikbaar zijn voor inwoners. Deze fijnmazige structuur vormt een belangrijk fundament van het ruimtelijk beleid. De omgevingsvisie zet dan ook in op het behouden van deze structuur. De ruimtelijke uitgangspunten en doelstellingen met betrekking tot nabijheid en voorzieningenniveau zijn op een zorgvuldige en voldoende wijze verwerkt in de (Ontwerp-) omgevingsvisie. Wij zien geen reden om de vaststelling van de omgevingsvisie afhankelijk te maken van de actualisatie van het	
--	---	---	--

		detailhandelsbeleid. We erkennen dat er wensen tot uitbreiding bestaan. Deze zijn bekend en worden meegenomen bij de actualisatie van het detailhandelsbeleid. We hechten zwaar aan het voorkomen van ruimtelijke en economische risico's bij majeure projecten. In dat licht worden uitbreidingswensen van individuele supermarkten op dit moment niet toegestaan, omdat deze niet passen binnen het vigerende beleid en potentieel conflicteren met het majeure project De Els. Zodra het detailhandelsbeleid is geactualiseerd, wordt dit meegenomen bij de actualisatie van de omgevingsvisie.	
--	--	--	--

11. Indiener

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
11a.	Indiener is eigenaar van het perceel aan de Heistraat 159 te Sprang-Capelle. Indiener verzoekt om de locatie Heistraat 159 en andere in de zienswijze genoemde percelen) in overweging te nemen als een mogelijke locatie voor kleinschalige woningtoevoeging, en dit ruimte te geven in de verdere uitwerking van het omgevingsbeleid;	Aangezien zowel de functies, als de bebouwingskarakteristieken in de linten zeer divers zijn, dient elk individueel initiatief apart beoordeeld te worden op de voorstelbaarheid ervan. In de omgevingsvisie worden daarom geen afzonderlijke percelen aangegeven of benoemd. Enkel omvangrijkere (gebieds)ontwikkelingen zijn opgenomen.	N.v.t.

	Indiener verzoekt de gemeenteraad om in de definitieve omgevingsvisie ruimte op te nemen voor kleinschalige woningontwikkeling op het perceel aan de Heistraat 159, binnen de bestaande bebouwingsstructuur, en passend bij de karakteristieken van het gebied. Concreet wenst indiener op termijn één of twee extra woningen te realiseren op het perceel. Als argument haalt indiener aan dat de locatie aansluit op bestaande bebouwing en daarmee een logisch en zorgvuldig inpasbaar uitgangspunt biedt voor eventuele toekomstige ontwikkeling. Juist in de geest van de omgevingsvisie, waarin bewoners worden gestimuleerd om zelf initiatief te nemen en waarin maatwerk per locatie centraal staat, meent indiener dat dit verzoek passend is.	Op basis van een specifiek en goed onderbouwd initiatief, kan in een regulier proces per geval een afweging gemaakt worden of en hoe tot realisatie van woningen in de linten gekomen kan worden.	
11b.	Indiener verzoekt om de definitieve omgevingsvisie dusdanig te formuleren dat deze niet uitsluit dat binnen bestaande linten of bebouwingsstructuren kleinschalige woningbouw mogelijk kan zijn — mits zorgvuldig onderbouwd, en passend binnen het ruimtelijk beleid.	De gehanteerde formulering in de omgevingsvisie sluit kleinschalige woningbouwontwikkelingen in de linten niet op voorhand uit, maar stelt, evenals de indiener aangeeft, dat deze dienen te voldoen aan het geldende beleid en zorgvuldig ingepast dienen te worden.	N.v.t.

12. Indiener

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
12a.	Een van de pijlers in het document is 'Een gelaagd landschap met een krachtig ecosysteem' waar de thema's 'Water en bodem', 'Biodiverse en beleefbare natuur en groen' en 'Duurzaam en klimaatrobust' zijn ondergebracht. En daarmee wordt het belang van deze pijler gelijkgesteld met de andere twee pijlers respectievelijk 'Samen leven en bewegen' en 'Welvaart en welzijn samen verbreden'. Indiener stelt dat daarmee de rol van de eerste pijler minder belangrijk gemaakt wordt als deze in werkelijkheid is. Volgens indiener (en dagelijks te horen en te lezen in het nieuws én volgens vele wetenschappelijke onderzoeken aldus indiener) vormen de thema's van de eerste pijler de basis voor de andere twee. Dat wil zeggen dat als de eerste pijler niet op orde is dit grote gevolgen heeft voor de leefbaarheid van de omgeving voor mens en dier en daarmee op de realisatie van de andere pijlers. De thema's van de het gelaagde landschap met een krachtig ecosysteem vormen de basis,	De gemeente onderschrijft het belang van de pijler 'Een gelaagd landschap met een krachtig ecosysteem' en erkent dat dit een belangrijke basis vormt voor de toekomst van Waalwijk. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van de omgevingsvisie dat de fysieke leefomgeving in samenhang wordt benaderd. De visie is opgebouwd uit meerdere pijlers die elkaar versterken en gezamenlijk bijdragen aan brede welvaart. Het aanbrengen van een hiërarchie tussen de pijlers zou afbreuk doen aan de integrale benadering die juist centraal staat in de Omgevingswet en in de koers van de gemeente Waalwijk. Voor een fijn, gezond en gelukkig leven zijn naast ecologische kwaliteiten ook sociale, economische en maatschappelijke aspecten onmisbaar. De pijlers zijn daarom niet hiërarchisch geordend, maar bedoeld als een samenhangend stelsel dat in balans moet worden ontwikkeld.	N.v.t.

	het fundament voor de omgevingsvisie waarop de andere twee pijlers rusten.	De gemeente besteedt in de omgevingsvisie nadrukkelijk aandacht aan ecologische waarden. Dit blijkt onder meer uit de verdieping biodiversiteit en de MER, waarmee de milieueffecten in beeld zijn gebracht van de ontwikkelingen en ambities die in de omgevingsvisie zijn beschreven. Daarmee is geborgd dat de pijler 'Een gelaagd landschap met een krachtig ecosysteem' volwaardig en zorgvuldig is meegenomen in de integrale afweging.	
12b.	Indiener stelt dat in de omgevingsvisie het belang, de economische waarde en recht van het groen en natuur extra mag worden benadrukt en gewaarborgd want als dit niet goed beschreven is worden de andere twee pijlers gerealiseerd ten koste van het aanwezige groen en natuur zoals dit al heel vaak het geval is geweest.	We zullen een toevoeging doen m.b.t. de economische waarde en het eigen bestaansrecht van natuur. Daarnaast zijn groennormen opgesteld ter behoud en versterking van het groen en de Biodiversiteit. Zo wordt de aanwezigheid van groen geborgd bij nieuwe ontwikkelingen.	4.2.1 Inleiding: toevoegen zin aan 1ste alinea 'Groen en natuur hebben als gevolg van deze maatschappelijke baten een economische waarde'. Extra alinea plaatsen tussen alinea 2 en 3: Bovendien heeft natuur intrinsieke waarde. Een rijke en diverse natuur, met verschillende soorten planten en dieren, heeft een eigen bestaansrecht.
12c	Verder mist indiener bij de opsomming van de natuurgebieden de Baardwijkse Overlaat.	De Baardwijkse Overlaat is geen NNN gebied en staat daarom niet op de gebiedsgerichte kaart natuurgebieden.	N.v.t.

13. Indiener

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
13a.	Indiener heeft een loods aan de Nederveenweg-Oost nr 14. Deze loods is volgens de bestemming te gebruiken als opslag, en van deze loods wordt door het grondwerkbedrijf van indiener gebruik gemaakt als opslag. De locatie Nederveenweg komt op meerdere plekken terug in de omgevingsvisie. De zienswijze van indiener gaat vooral om dat wat over deze locatie staat opgenomen in paragraaf 5.5.2 en paragraaf 5.5.3. Indiener staat in beginsel positief in de voorgenomen ontwikkelingen maar vraagt zich af wat 'kan getransformeerd worden' betekent. Als ondernemer is het belangrijk om zekerheid te hebben, mede met oog op (eventuele) toekomstige investeringen. Dit geldt ook voor de overige ondernemers op dit bedrijventerrein. Hierbij hoort ook de vraag wat de mogelijke ontwikkeling betekent voor de nu op die locatie gevestigde bedrijven. Indiener geeft aan graag in een vroegtijdig stadium betrokken te worden bij de plannen om mee te kunnen denken. Indiener is benieuwd of er op dit moment al concrete plannen zijn voor de locatie aan de	De reden dat de locatie Nederveenweg-Oost is opgenomen als onderzoekslocatie – en toekomstige onderzoekslocatie, is vanwege de wens om de kern Capelle te versterken richting 2050. Gelet op de kwaliteit van Capelle aan de Haven wordt recreatie in combinatie met woningbouw daarbij beschouwd als een kans om deze kwaliteit te versterken. Op dit moment zijn aan de Nederveenweg bedrijven met bedrijfswoningen gevestigd, waarvan de activiteiten moeten passen binnen milieucategorie 1 of 2. Bedrijven die hier aan voldoen kunnen hun bedrijfsvoering hier blijven continueren. Dergelijke activiteiten zijn in de meeste gevallen namelijk goed verenigbaar met een overwegende woonomgeving. Op dit moment zijn er geen plannen voor de locatie aan de Nederveenweg. We beschouwen de locatie als kans om de bestaande kwaliteiten te versterken en zullen eigenaren en ondernemers vroegtijdig in de planvorming betrekken, wanneer er daadwerkelijk sprake is van een ontwikkelingsinitiatief.	N.v.t.

	Nederveenweg. Zijn er bijvoorbeeld al tekeningen beschikbaar? Verder is de vraag of er een jaartal of een tijdlijn gegeven kan worden wanneer deze ontwikkeling actueel wordt.		
13b.	Na wat simpel onderzoek op internet, leest indiener dat wordt geadviseerd /aanbevolen wordt om minimaal op een afstand van 150 m vanaf de snelweg woningen te bouwen. Hoe wordt dit beoordeeld in de gemeente Waalwijk? Op meerdere plaatsen zijn er recent nieuwbouwwoningen gerealiseerd op na schatting 50 m vanaf A59. Meest recente voorbeeld is de vergunning voor het nieuwbouwplan LOEFF aan de Loeffstraat nabij de oude toren. Daar worden komend jaar 37 appartementen gerealiseerd op slechts 45 m afstand van de A59.	Bouwen op kortere afstand van de snelweg is regelmatig mogelijk, mits er voldaan kan worden aan regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van geluidsbelasting en luchtkwaliteit, al dan niet in combinatie met het nemen van specifieke maatregelen.	N.v.t.

14. Provincie Noord-Brabant

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
14a1.	Verstedelijking en regionale context Indiener is van mening dat de verstedelijkingsambitie voor het stedelijk gebied van Waalwijk sterker benoemd kan worden. Het belang van de schaa sprong in stedelijkheid, zoals die ook in het ruimtelijk voorstel wordt beschreven, komt nog wat te voorzichtig uit de verf en zou sterker aangezet kunnen worden.	In de omgevingsvisie wordt het belang van de schaa sprong in stedelijkheid voor Waalwijk benoemd in hoofdstuk 2.3 en 2.4. De visie beschrijft dat Waalwijk, als middelgrote stad met regionale voorzieningen en economische functies, een belangrijke rol speelt in de verstedelijkingsopgave van Noord-Brabant. Daarnaast wordt de samenwerking binnen Midstad genoemd als instrument om gezamenlijk met andere middelgrote steden in Brabant invulling te geven aan deze stedelijke schaa sprong. Hiermee wordt het strategisch belang van Waalwijk binnen de regionale stedelijke structuur bevestigd. In hoofdstuk 4.3.4 wordt ingegaan op de woningbouwopgave na 2030 in relatie tot verstedelijking. Paragraaf 2.6.3 Ontwerp Nota Ruimte is aangepast. Hier wordt ingegaan op die vier integrale thema's, waaronder wonen, werken en bereikbaarheid. Hier is de verstedelijkingsopgave voor Waalwijk uitgelicht. Kansen voor duurzame verstedelijking ziet de gemeente dichtbij openbaar vervoer en voorzieningen. Met de aanleg van een mobiliteitshub in Waalwijk stad en de	Paragraaf 2.6.3 Ontwerp Nota Ruimte is aangepast. Hier wordt ingegaan op die vier integrale thema's, waaronder wonen, werken en bereikbaarheid. De volgende tekst ten aanzien van wonen is toegevoegd waarin de verstedelijkingsopgave voor Waalwijk wordt uitgelicht: De bevolkings- en economische groei zijn de drijvende kracht achter de ontwikkeling van Nederland. Deze groei blijft niet beperkt tot de grote steden Amsterdam, Rotterdam-Den Haag, Utrecht en Eindhoven, maar biedt ook kansen voor nabijgelegen stedelijke regio's, zoals de Brabantse stedenrij. Het Rijk werkt in de ontwerp Nota Ruimte met een strategie VISTA: versterken, initiëren, stimuleren, transformeren en accommoderen (zie figuur 8). De strategie 'stimuleren' is van toepassing op de gemeente Waalwijk, wat duidt op een verstedelijkingsopgave en schaa sprong. Waalwijk Centrum Driessen is opgenomen als één van de 127 regionaal grootschalige

		aanwezigheid van voorzieningen ziet de gemeente hier de meeste kansen voor verstedelijking. Op de omgevingsvisiekaart is daarom een contour om het centrum opgenomen voor stedelijk verdichten in centrum en schil. Daarnaast zijn op de omgevingsvisiekaart iconen opgenomen voor stedelijk verdichten. Hiermee is de gemeente van mening dat de verstedelijkingsambitie voldoende is benoemd.	woningbouwlocaties. Daarnaast is de gemeente Waalwijk onderdeel van de 'L-centrumstadsregio'. In deze regio zijn economische dynamiek en concentratie van (regionale) voorzieningen verdeeld over één of meerdere middelgrote steden. OV-knooppunten vormen belangrijke schakels: hier is de regio aanhaakt op het (inter)nationale netwerk en vormt hiermee de logische plek voor nieuwe publiekstrekkende regionale voorzieningen en ruimte-intensief werken. In het NOVEX-gebied Stedelijk Brabant werken de Rijksoverheid, de provincie Noord-Brabant en de regio samen aan het opvangen van groei in de Brabantse Stedenrij en Brainportregio, het ontwikkelen van ov-knooppunten en het vernieuwen van de naoorlogse woonwijken. Waalwijk maakt onderdeel uit van de Brabantse Stedenrij. In deze aanpak wordt uitgegaan van regiokernen. Stad Waalwijk vormt samen met Sprang, Driessen en Kaatsheuvel één regiokern, terwijl Waspik, Capelle en Nieuwe Vaart daarbuiten vallen. Dit heeft consequenties voor de schaal van
--	--	--	--

		woningbouw: grootschalige projecten versus kleinschalige uitbreidingen. Deze positie vraagt om een expliciete reflectie op de rol die Waalwijk voor zich ziet in de verstedelijkingsopgave. Als middelgrote stad biedt Waalwijk kansen voor groei die niet alleen bijdragen aan het woningaanbod, maar ook een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit, het voorzieningenniveau en de bereikbaarheid per openbaar vervoer; een essentiële bouwsteen voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Ook in Sprang liggen kansen voor ruimtelijke ontwikkeling, mede dankzij de strategische ligging aan de route richting Tilburg en nabijheid van voorzieningen in Waalwijk en Kaatsheuvel. Deze positie biedt mogelijkheden voor het versterken van de regionale verbindingen en het verbeteren van het openbaar vervoer, wat essentieel is voor duurzame groei. Voor de overige kernen binnen de gemeente is het van belang dat zij goed verbonden blijven met Waalwijk en Sprang-Capelle, waar de regionale OV-verbindingen, voorzieningen en het merendeel van de werkgelegenheid
--	--	--

			geconcentreerd zijn. Een sterke interne samenhang draagt bij aan de leefbaarheid en bereikbaarheid van de hele gemeente. De verstedelijkingsopgave moet bijdragen aan Brede Welvaart, niet alleen binnen de stedelijke kernen, maar ook in het omliggende buitengebied. Daarbij is het essentieel dat natuurlijke systemen, zoals natuurgebieden en ruimte voor water, worden beschermd. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dienen de leefbaarheid te versterken en vergroening te borgen. De balans tussen Waalwijk als logistieke topregio en de verstedelijkingsopgave vraagt om een zorgvuldige afweging, die in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant en regionale partners gemaakt moet worden.
14a2.	Indiener geeft aan dat ook het ontwikkelprincipe 'landschap en natuur groeien mee met verstedelijking' sterker ingevuld kan worden.	In de omgevingsvisie komt dit ontwikkelprincipe op verschillende schaalniveau's aan bod. In zijn algemeenheid doordat we in de visie grote ambities hebben als het gaat om een biodiverse en beleefbare natuur en groen. Op regionaal niveau door bij te dragen in de ontwikkeling van	N.v.t.

		natuurgebieden en ecologische verbindingszones. Op gemeentelijk niveau door te streven naar een verhoging van kwantiteit en kwaliteit van groen, bv. gebieden geschikter maken om te recreëren (zie ook reactie bij 14a3). Op projectniveau komt dit aan bod middels een kwaliteitsverbetering landschap en groennorm per project.	
14a3.	Indiener vraagt daarbij ook om meer duidelijkheid te geven over waar Waalwijk uitloopgebied wil creëren of versterken. Dit met het oog op de kwetsbaarheid van het Natura-2000 gebied de Westelijke Langstraat en het recreatief al erg drukke Natura 2000 gebied Loonse- en Drunense Duinen. Dat kan volgens indiener niet alleen bij het Hoefsvan.	In paragraaf 4.2.3 erkennen we dat de natuurwaarden in de Westelijke Langstraat en Loonse en Drunense Duinen en Leemkuilen onder druk staan van toenemende recreatie. We willen deze gebieden ontzien. Daarbij is in dezelfde paragraaf ook aangegeven dat we dat doen door andere gebieden aantrekkelijk en geschikter te maken om te recreëren, zoals de Overdiepse Polder en de zandgronden in het zuidelijke deel van de gemeente. Hier liggen kansen voor kleinschalige recreatie als verbreding van de landbouw. Ook het stedelijk gebied en de woonwijken zelf gaan we meer geschikt maken om de functie van groene verblijfsruimte te vervullen. Hierdoor wordt het dichterbij huis mogelijk om te recreëren en tot rust te komen in een groene omgeving.	N.v.t.

14a4.	Gezien de context van Waalwijk vraagt indiener om afstemming en het gezamenlijk optrekken in subregionaal verband, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan het Loons Hoekje met Loon op Zand of de Baardwijkse Overlaat met Heusden. In de visie wordt wel duidelijk ingegaan op de huidige positie van Waalwijk in de regio, maar is niet duidelijk welke positie Waalwijk voor zichzelf ziet in deze regionale context.	Bij overleg over de omgevingsvisie en de uitwerking daarvan wordt daar waar mogelijk zo veel mogelijk gezamenlijk opgetrokken in (sub)regionaal verband. Positie Waalwijk in regionale context: In de strategische visie van Waalwijk 'brug naar de toekomst' is expliciet stil gestaan bij de rol van Waalwijk 'in de regio'. Waalwijk werkt vanuit een zelfbewuste positie in de regio aan lokale en (sub)regionale opgaven. Hierin wordt ook ingegaan op de (sleutel)rol die Waalwijk kan en wil spelen bij (sub)regionale samenwerking. Deze positie zal nadrukkelijker worden geduid onder paragraaf 2.3 van de omgevingsvisie.	De tekst over de strategische positionering, zoals opgenomen in de strategische visie, wordt ook opgenomen onder aan paragraaf 2.3. De volgende tekst is toegevoegd: In de strategische visie van de gemeente Waalwijk 'Brug naar de Toekomst' staan we stil bij de rol van de gemeente 'in de regio' en in regionale samenwerking. Waalwijk werkt vanuit een zelfbewuste positie in de regio aan lokale en (sub)regionale opgaven. Juist vanwege onze geografische ligging kan de gemeente toewerken naar een sleutelpositie als partner in de regio. We zetten in op Waalwijk als centrumgemeente voor De Langstraat dat in het Brabants mozaïek als middelgrote stad de verbinding vormt tussen de grotere steden Tilburg, 's-Hertogenbosch en omliggende gemeenten. Vanuit daar kijken we scherp naar wat onze doelstellingen zijn en welke samenwerkingen daar logischerwijs het meest aan bijdragen. Voorbeelden van thema's waarbij het opzoeken van samenwerking voor de hand liggend én noodzakelijk is:
-------	--	--	---

		mobiliteit, een sterke economie, de energietransitie en onderwijs. Op deze onderwerpen is samen optrekken met omliggende gemeenten en de stedelijke regio's de route om stappen te zetten. Samenwerking is geen doel op zich en moet functioneel zijn. We constateren echter dat steeds meer vraagstukken wel vragen om samenwerking over (gemeente)grenzen heen. We kijken per vraagstuk wat de juiste schaal om opgave(n) op te pakken. Dat kan (sub)regionaal zijn, als het vraagstukken betreft die net de lokale grenzen overschrijden, zoals in een gebiedsgerichte aanpak (GGA). Dat doen we ook in grotere samenwerkingsverbanden. Op dit moment is Waalwijk primair gefocust op de regio Hart van Brabant, waar we samenwerken op onder andere het gebied van (jeugd)zorg, economie, klimaat- en energie. We zien dat de SRBT in toenemende mate het juiste schaalniveau blijkt om strategische opgaven, in de fysieke leefomgeving op te pakken, zoals woningbouw, mobiliteit en (ruimtelijke) economie. Daarom
--	--	--

			investeren we de komende jaren extra op de versterking deze samenwerking. In regionale samenwerking neemt Waalwijk – op diverse schaalniveaus – een proactieve rol.
14b.	Visiekaart en ontwikkelingen Indiener geeft aan het wenselijk te vinden verder door de praten over de ambities en gewenste ontwikkelingen zoals opgenomen op de visiekaart in paragraaf 5.4. Dit om gezamenlijk duidelijkheid hierover te hebben en richting te bepalen.	Deze opmerking wordt ter kennisgeving aangenomen. Het verzoek wordt opgepakt via de reguliere overlegmomenten met de indiener.	N.v.t.
14c1.	Wonen Indiener vraagt waarin wordt vastgelegd wat in paragraaf 5.2.2. Gebiedsgerichte koers staat vermeld over de duurzaamheidsambities voor nieuw te ontwikkelen gebieden.	Paragraaf 5.2.2. gaat specifiek over de herstructurering van bestaande (woon)gebieden. Anders dan voor de bestaande gebouwen, gelden voor de in een herstructureringsgebied nieuw te bouwen gebouwen andere eisen. Hiervoor gelden sowieso de regels uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Als gemeente willen we echter aanvullend daaraan ook eisen stellen aan de gebruikte materialen, de integratie van energiesystemen in de gebouwen en het slim gebruiken van beschikbare energie door, bijvoorbeeld, zongericht verkavelen. Hiervoor wordt o.a. een Leidraad duurzame ruimtelijke	N.v.t.

		ontwikkeling opgesteld en zullen regels worden opgenomen in het omgevingsplan.	
14c2.	Onder 5.4 Linten en subparagraaf 5.4.3. worden Westeinde en Hoogeinde genoemd. Voor beide wordt vermeld dat het in een samenhangend plan vervat moet worden. Indiener vraagt of beide ontwikkelingen in één plan worden opgenomen of dat er twee afzonderlijke plannen worden gemaakt.	De vorm waarin zal mede afhankelijk zijn van het animo van de betreffende grondeigenaren in dit gebied. Gelet op de grote afstand tussen de locaties is de verwachting dat hier twee afzonderlijke plannen voor worden gemaakt indien het tot een ontwikkeling komt.	N.v.t.
14d.	Bedrijven Vanuit het thema 'werklocaties' worden de relevante onderwerpen benoemd, zoals de opgave om ruimtelijke vraagstukken in te passen vanuit onder andere het perspectief van 'Brede Welvaart' en hierin een keuze te maken. Als afsluiting van paragraaf 4.4.3. is op p. 78 een samenvatting opgenomen van speerpunten, waaronder het volgende speerpunt: <i>We zorgen ervoor dat uitbreiding van bedrijventerreinen zorgvuldig wordt afgewogen, met oog voor ecologische waarde en ruimtelijke kwaliteit.</i> In dit verband vraagt indiener opnieuw aandacht voor de kwaliteitsverbetering van Haven t/m Haven 8 Oost-Afronding (22-6-	Het klopt dat tot nu toe geen concrete invulling is gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit van het te ontwikkelen gebied. Het gebied is nog niet in ontwikkeling genomen. Wanneer tot ontwikkeling wordt overgegaan gaat dit vanzelfsprekend gepaard met oog voor ecologische waarde en ruimtelijke kwaliteit zoals aangegeven in het bestemmingsplan dat is opgegaan in het omgevingsplan van rechtswege.	N.v.t.

	2023) zoals vastgelegd in dit bestemmingsplan, waar tot dusver nog geen concrete invulling aan is gegeven. Indien er heeft behoefte aan verduidelijking over de invulling.		
14e.	Mobiliteit en infrastructuur Indiener geeft aan dat Waalwijk met deze omgevingsvisie een duidelijk standpunt inneemt op de relatie tussen 'Brede Welvaart', mobiliteit en toepassing van het STOMP principe. Dit geeft een goede basis voor de uitwerking. De ambitie van de gemeente op het gebied van OV komt grotendeels overeen met de afspraken die over de BRT zijn gemaakt in de regio.	Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14f1.	Energie, Algemeen Indiener noemt een paar positieve punten en geeft aan dat de ambities op een aantal punten nog wel kunnen worden aangescherpt. In zijn algemeenheid vraagt indiener om het onderwerp energie als centrale hoofdpoging zoals in figuur 7 onder paragraaf 2.5.5. mee te nemen.	Het onderwerp energie valt o.b.v. figuur 7 onder de centrale hoofdpoging 'werken aan een duurzame en klimaat adaptieve gemeente'. In de toelichting in 2.5.2 wordt ingegaan op de omslag naar duurzame energie. Duurzaamheid gaat breder dan alleen energie en behelst onder andere de opgaven die voortkomen uit de energietransitie. Daarom vindt de gemeente het van belang om in figuur 7 gebruik te maken van een overkoepelende term waarin de	N.v.t.

		noodzaak tot verduurzaming op meerdere facetten gevat wordt.	
14f2.	Indiener merkt op dat er al veel ervaring is met de energietransitie. De ontwikkeling op Haven 8, waar de plannen zijn om de nieuwe insteekhaven energieneutraal en zero emissie te ontwikkelen en exploiteren, dient als een voorbeeld voor andere gemeenten. Tegelijkertijd wordt in de visie niets gezegd over de inzet van waterstof als energiedrager, aldus indiener. Gezien de aanwezige logistieke bedrijventerreinen en de ambitie van gemeente Tilburg zou indiener dit wel verwachten.	In de omgevingsvisie wordt niet specifiek ingegaan op het energiesysteem van de toekomst van gemeente Waalwijk en de daarin voorziene energiebronnen en –dragers, zoals waterstof. Hiervoor wordt afzonderlijk een energiesysteemvisie opgesteld. Deze zal meer in detail ingaan op een visie op het toekomstige energiesysteem en dit ook vertalen naar een energieprogramma, waaronder een warmteprogramma. Het is voorstelbaar dat na het afronden van de energiesysteemvisie de omgevingsvisie hierop geactualiseerd wordt.	N.v.t.
14f3.	Indiener stelt dat het is aan te bevelen plannen rondom waterstof op te nemen en ook een visie met betrekking tot (kleine) SMR's (kernenergie). Dit zijn onderdelen van de energiemix waar nu nog niets over gezegd wordt. Indiener mist daarnaast nog meetbare tussenstappen en indicatoren.	Een plan voor het energiesysteem van de toekomst voor gemeente Waalwijk wordt uitgewerkt in een energiesysteemvisie. Hierin zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden van waterstof en SMR's (Small Modular Reactor). Planvorming voor dat toekomstige energiesysteem zal deels in de visie terecht komen en deels in het daaraan verbonden energieprogramma. Het programma zal meetbare tussenstappen	N.v.t.

		benoemen en indicatoren geven om de voortgang te kunnen monitoren. Tot die tijd houden we vast aan de voortgangsmonitoring zoals die gebeurt vanuit het programma Duurzaamheid, waar energietransitie onderdeel van is.	
14f4.	Indiener ziet dat er nog winst te behalen valt met het benoemen van kansen om energieprojecten te combineren met landschapsverbetering en biodiversiteit. Indiener vindt het jammer dat de aanpak 'Grote Oogst' niet wordt genoemd.	In paragraaf 4.2.4. (p.58) wordt verwezen naar het combineren van grootschalige opwek en klimaatadaptieve maatregelen en biodiversiteit. Grote Oogst is een tijdelijk programma, tot eind 2026, waar gemeente Waalwijk nu aan deelneemt. Verduurzaming van bedrijventerreinen én bedrijven blijft onze aandacht houden. Ook na afloop van Grote Oogst.	N.v.t.
14f5.	Indiener geeft tot slot als verbeterpunt aan dat het voor ontwikkelingen op gebied van energie-infra in zijn algemeenheid belangrijk is dat er niet alleen onderzocht wordt hoe ze ingepast kunnen worden, maar dat er ook een goede ruimtelijke locatieafweging plaatsvindt, waarbij rekening wordt gehouden met cultuurhistorische en natuurwaarden.	De nog op te stellen energiesysteemvisie zal verder ingaan op de ruimtelijke inpassing van het toekomstige energiesysteem voor gemeente Waalwijk. Daarbij hoort uiteraard een brede afweging, in lijn met de uitgangspunten van 'Brede Welvaart', zoals ook voor de omgevingsvisie is aangehouden. Het is daarom ook voorstelbaar dat, na vaststelling van de energiesysteemvisie, de omgevingsvisie hierop geactualiseerd wordt.	N.v.t.

14g.	Energieneutraal Onder de thematische uitwerking 'Duurzaam en klimaatrobuust' in paragraaf 4.2.4 wordt ingegaan op de ambities omtrent energieneutraal. Indiener vraagt zich af of de gemeente ook de ambitie heeft om volledig energieneutrale gebouwen / zero emission buildings (ZEB) (norm 2050) na te streven. In de visie op pagina 49 wordt tot dusver gewezen op streven naar verduurzaming door middel van energiezuinige gebouwen. Op p. 178 staat (in de samenvatting) "<i>en nieuwbouw voldoet minimaal aan energielabel C</i>". Hoewel feitelijk juist, wordt hier vermoedelijk verwezen naar de doelstelling om alle gemeentelijke gebouwen te verduurzamen naar minimaal label C in 2030 (zoals ook benoemd op pagina 48).	De meest actuele Europese Richtlijn voor energieprestatie van gebouwen (EPBD IV) bepaalt, onder andere, dat de gebouwde omgeving in 2050 uitstootvrij moet zijn. Alle nieuwe gebouwen moeten per 2030 uitstootvrij zijn en nieuwe overheidsgebouwen zelfs al in 2028. De doelstellingen van de EPBD IV moeten door de Europese lidstaten en dus ook het Rijk verwerkt worden in het landelijk beleid en de landelijke wet- en regelgeving. Als gemeente volgen we deze ontwikkelingen en proberen we, waar we kunnen, hierop te anticiperen. De zin in de samenvatting over '...energielabel C' wordt aangepast.	De samenvatting (bijlage IV) wordt aangepast. Niet 'nieuwbouw' maar gemeentelijke gebouwen hebben in 2030 minimaal energielabel C.
14h1.	Netcongestie Waterstof en kernenergie (energie-mix) Indiener geeft aan het fijn te vinden dat de gemeente haar 'faciliterende rol' bij netcongestie benoemt. Indiener geeft aan dat er ook nog kansen zijn om binnen de eigen activiteiten meer bij te dragen aan het verminderen van netcongestie. Als voorbeeld	De Kadernota Grootchalige Opwek Duurzame Energie (GODE) en de Beleidsvisie Grootchalige Opwek Duurzame Energie (GODE) blijven (voorlopig) naast de omgevingsvisie nog van kracht. Hierin worden ook de punten zoals door indiener genoemd al meegenomen voor zonnevelden.	N.v.t.

	wordt gegeven dat een zonnepark niet meer even wenselijk is als voorheen. Indiener adviseert rekening te houden met een oost-west oriëntatie om de spreiding van opwek te optimaliseren en zo geen extra congestie te veroorzaken. Indiener geeft aan dat ook gedacht kan worden aan geluidsmuren of andere verticale oriëntaties van zonnepanelen. Daarnaast zou met een dergelijk groot opgesteld vermogen aan opwek, ook aan waterstof als energieopslag gedacht kunnen worden. Dat werkt niet alleen mee in de optimalisatie van het netgebruik maar kan ook ingezet worden bij de industrie en of de mobiliteits- en clean energy hub. Er wordt ook naar het kopje Algemeen verwezen (opgenomen in zienswijze 13a hierboven).	Daarnaast wordt er een energiesysteemvisie opgesteld voor het toekomstige energiesysteem voor gemeente Waalwijk. Hierin is het tegengaan van netcongestie een belangrijk uitgangspunt. Daarin zien we vooral kansen voor decentrale/lokale oplossingen. Ook waterstof en de toepassing ervan zal in de energiesysteemvisie worden meegenomen.	
14h2.	De herontwikkeling van de 'Linten' (pagina 105) biedt ook kansen om netcongestie tegen te gaan, aldus indiener. De herverdeling van de beschikbare netcapaciteit kan een interessant gesprek met Enexis opleveren. Indiener vraagt om dit mee te nemen in de plannen.	Het tegengaan van netcongestie is een belangrijk uitgangspunt voor de nog op te stellen energiesysteemvisie. Deze visie gaat dieper in op het toekomstige energiesysteem van gemeente Waalwijk, waaronder ook de Linten.	N.v.t.
14i.	Wind en zon Uitsluitend voor wind-opwek direct aansluitend aan hoofdinfrastructuur in het NNB wordt een	De huidige passage in de omgevingsvisie lijkt inderdaad te suggereren dat er onder voorwaarden ruimte is voor energieopwekking.	In paragraaf 2.6.4 Provinciale omgevingsvisie wordt bij de tekst Werken aan de Brabantse

	uitzondering gemaakt onder daar vermelde specifieke voorwaarden (artikel 5.52 Omgevingswet). Dit wordt aangehaald omdat indiener aan geeft dat de passage in paragraaf 2.6.4 <i>'Wil alleen onder voorwaarden energieopwekking in het Natuurnetwerk Brabant</i> (pagina 28) te algemeen is geformuleerd.	De werkelijke bedoeling is echter anders. Energieopwekking in het Natuurnetwerk Brabant is in principe uitgesloten. Voor wind-opwek direct aansluitend aan hoofdinfrastructuur in het NNB kan onder strikte voorwaarden een uitzondering worden gemaakt. De tekst in de omgevingsvisie wordt hierop aangepast.	energietransitie de regel 'Wil alleen onder voorwaarden energieopwekking in het Natuurnetwerk Brabant', aangepast naar 'Sluit energieopwekking in het Natuurnetwerk Brabant in principe uit.'
14j.	Mobiliteit en laadinfrastructuur Indiener adviseert gemotiveerd om het realiseren van voldoende laadinfrastructuur expliciet als doel op te nemen. Indiener geeft in het volgende onderdeel aan dat de vraag waar de ruimteclaims voor circulaire economie in Waalwijk moeten landen, welke eventuele knelpunten er spelen en of de gemeente in staat is om hier perspectief of een doorzicht op te geven ook geldt voor de laadinfrastructuur.	De gemeente gaat een energiesysteemvisie opstellen voor het duurzame energiesysteem van de toekomst. Hierin wordt elektrificatie van vervoer (goederen en personen) meegenomen als integraal onderdeel van de energievraag en het daarbij passende energiesysteem. Dit zal mede bepalen hoe de toekomstige laadinfrastructuur eruit kan gaan zien. De realisatie daarvan kan dan weer in een plan worden uitgewerkt.	N.v.t.
14k1.	Duurzaamheid Indiener vraagt zich af hoe het zit met toekomstige ruimteclaims op het gebied van circulaire economie, waar die in Waalwijk moeten landen, welke eventuele knelpunten er spelen en of de gemeente in staat is om hier perspectief of een doorzicht op te geven.	Circulaire economie kent vele facetten variërend van het verminderen van het restafval tot het circulair maken van bedrijfsprocessen en het ruimte bieden aan het circulair verwerken van bouw- en reststoffen. Vooral dat laatste vraagt (milieu)ruimte. Wij verkennen de mogelijkheden naar strategische	N.v.t.

		(milieu)ruimte voor circulaire economie met een hoge milieucategorie in Waalwijk. Eventuele ruimtelijke consequenties worden meegenomen bij de actualisatie van de omgevingsvisie.	
14k2.	Indiener adviseert om op pagina 51 explicieter te benoemen wat het uitgangspunt is voor circulair en biobased bouwen bij eigen vastgoed van de gemeente.	De gemeente is voornemens om onderzoek te doen naar de mogelijkheden tot hergebruik van materialen en het inzetten van biobased materialen in de renovatie en nieuwbouwprojecten. De voorwaarde hiervoor is het beschikbaar stellen van aanvullende middelen om deze projecten uit te breiden. De uitkomsten van het onderzoek worden meegenomen bij de actualisatie van de omgevingsvisie.	N.v.t.
14k3.	Naast in het vorige onderdeel genoemde adviseert indiener om op pagina 78 en 178 het uitgangspunt "stimuleren van duurzame landbouw en het telen van biobased gewassen" explicieter te maken. Indiener geeft aan dat dit is een kansrijk wenkend perspectief is als nieuw verdienmodel voor agrarische bedrijven.	We zullen een toevoeging doen m.b.t. biobased gewassen. Niet bij 'samenvatting speerpunten' en de samenvatting in bijlage IV, want daarvoor is biobased gewassen te specifiek, maar wel elders in paragraaf 4.4.3 Duurzame landbouw staat in de genoemde onderdelen al expliciet genoemd.	Aan de paragraaf 4.4.3 is bij de tekst Agrarische sector na de zin 'Natuurinclusieve landbouw is daar een voorbeeld van.' de volgende zin toegevoegd 'Daarnaast zien we het telen van biobased gewassen als een voorbeeld van een duurzame ontwikkeling (mits duurzaam geteeld) die toekomstbestendig is en economisch kansrijk.'

14l.	Gezondheid Indiener vraagt na het noemen van dingen die goed zijn meegenomen in de visie nog extra aandacht voor het thema gezondheid in relatie tot de aanwezige infrastructuur en bedrijvigheid.	Vanuit infrastructuur gezien wordt er ingezet op het STOMP-principe, waarbij gezonde vervoerswijzen als lopen en fietsen de hoogste prioriteit krijgen. Indien uit de monitoring van de luchtkwaliteit en verkeersgeluid blijkt dat er een overschrijding is gaan we kijken of er acties moeten plaatsvinden. Bij eerst de selectie en straks de uitgifte van Bedrijventerrein Haven 8 Oost(afronding) geldt Brede Welvaart als afwegingskader voor selectie van geïnteresseerde partijen. Naast andere thema's maakt ook een gezonde leef- en werkomgeving onderdeel uit van dit afwegingskader.	N.v.t.
14m.	Landbouw Indiener geeft aan dat er in Waalwijk voor zover bekend geen geitenhouderijen zijn. Zij wijst op een advies van de Gezondheidsraad dat eind dit jaar verwacht wordt.	In Waalwijk zijn twee geitenhouderijen aanwezig, één in Sprang Capelle en één in Waspik. De gemeente ziet het advies met belangstelling tegemoet.	N.v.t.
14n1.	Water en bodem Indiener geeft aan dat onder hoofdstuk 4 'Thematische uitwerking' op pagina 39 de volgende passage opvalt:	De passage heeft niet specifiek betrekking op de geplande uitbreiding van Landgoed Driessen, maar geldt in het algemeen. We beogen dat water en bodem in eerste instantie	N.v.t.

	<i>'Wanneer vanwege een zwaarwegend maatschappelijk belang een ontwikkeling op een locatie nodig is die niet optimaal is vanuit het perspectief van het water- en/of bodemsysteem, dan zijn water en bodem sturend voor de wijze waarop we een ontwikkeling vervolgens inpassen. Er kunnen met de wijze van inpassen namelijk ook juist kansen benut worden, die ten gunste komen aan de kwaliteit van het water, de bodem, ecologie en de landschappelijke inrichting.'</i> Indiener vraagt zich af of dit een relatie heeft met de beoogde ontwikkeling van Landgoed Driessen en vraagt dit nader te duiden.	sturend zijn voor <i>waar</i> we ontwikkelen, maar ook voor <i>hoe</i> we ontwikkelen. Daarmee kunnen namelijk de zogenaamde meekoppelkansen daadwerkelijk benut worden. Voor de uitbreidingsgebieden die in de omgevingsvisie opgenomen zijn en die niet overgenomen zijn uit de Structuurvisie (2015), geldt dat zowel de locatie als de beoogde wijze van ontwikkelen gekozen zijn op basis van het principe 'water en bodem sturend'. Deze locaties bieden kansen om via een transformatie ruimtelijke en sociale verbeteringen te bereiken. Naast de weloverwogen keuzes in de opgenomen ontwikkel- en (toekomstige) onderzoekslocaties, kunnen er onvoorziene ontwikkelingen optreden die vanwege een zwaarwegend maatschappelijk belang een ruimteclaim tot gevolg hebben. Of er in zo'n geval effectief sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang dient zorgvuldig beoordeeld te worden. Mocht dit tot ontwikkeling van een gebied leiden, dan dient de wijze van inpassen ten gunste te komen aan de kwaliteit van het water, de bodem, ecologie en de landschappelijke inrichting.	
--	--	--	--

14n2.	Indiener verwijst naar een passage op pagina 40. ‘Bodemverstoring beperken: we voeren zo min mogelijk groundbewerking uit en dekken de bodem zo min mogelijk af met kunstmatige materialen’. Indiener vraagt zich af of het beleid van de gemeente ten aanzien van deze sector en teeltondersteunde voorzieningen verder gaat dan het provinciaal beleid. Indiener vraagt ook om het gebruik van de bodem en grond goed planologisch te vertalen in het omgevingsplan.	Nee, hierin volgen we het provinciaal beleid. Het gebruik van de bodem en grond wordt t.z.t. goed vertaald in het omgevingsplan.	N.v.t.
14n3.	In de verdere uitwerking van de biodiversiteit gaat het over de bovengrondse en biodiversiteit. De vitale bodem komt niet terug. Indiener vraagt hier aandacht voor.	We zullen ondergrondse biodiversiteit/bodemleven explicieter opnemen in het onderdeel verdieping biodiversiteit.	In paragraaf 5.6 ‘Verdieping biodiversiteit – bebouwde gebieden: woongebieden, centrumgebieden, linten en bedrijventerreinen’ is het volgende aangepast: Aan het einde van de eerste alinea over de inrichting van de openbare ruimte is de volgende zin toegevoegd: Het terugdringen van verharding en het toevoegen van groenstructuren is niet alleen goed voor dieren en planten die

		boven de grond leven, maar ook voor de biodiversiteit in de bodem. Aan het einde van de tekst over beheer van de openbare ruimte is de laatste zin aangepast: Vanzelfsprekend is het voor de biodiversiteit essentieel dat geen chemische onkruidverdelgers worden gebruikt in het beheer en dat verontreiniging wordt voorkomen. Al deze maatregelen zijn ook goed voor de biodiversiteit in de bodem. Aan het einde van de tekst over Openbare ruimte: voorlichting aan bewoners en ondernemers is de laatste zin aangepast: Voorlichting helpt om mensen enthousiast te krijgen voor meer natuurlijke bermen, met een grotere variatie aan (bloeiende) kruiden die bijdragen aan de biodiversiteit, zowel boven de grond als in de bodem. In de eerste alinea over inrichting van private tuinen en terreinen is de eerste zin aangepast:
--	--	--

		Ook voor tuinen en andere private terreinen geldt dat een zoveel mogelijk groene inrichting, met weinig verharding en gebiedseigen (onbespoten) planten met bloemen, zaden, bessen/fruit en/of noten en het niet gebruiken van chemische onkruidverdelgers bijdraagt aan de biodiversiteit boven en in de grond. In paragraaf 5.7.5 'Verdieping biodiversiteit – Sport- en recreatiegebieden' is het volgende aangepast: Aan de tekst 'Recreatiegebied' is aan de tweede alinea de laatste zin aangepast: Maatregelen om de biodiversiteit boven de grond en/of in de bodem te verhogen kunnen bestaan uit: Aan het einde van de tekst 'Recreatiegebied' is de volgende tekst opgenomen: Voor het beheer van het recreatiegebied gelden dezelfde maatregelen om de biodiversiteit in en boven de grond te verhogen als de maatregelen die staan
--	--	--

			beschreven in paragraaf 5.6 onder het kopje 'Beheer van de openbare ruimte'. Aan het einde van de tekst 'Sportgebieden' is de volgende tekst opgenomen: Ook voor het beheer van de sportgebieden gelden dezelfde maatregelen om de biodiversiteit in en boven de grond te verhogen als de maatregelen die staan beschreven in paragraaf 5.6 onder het kopje 'Beheer van de openbare ruimte'.
14o.	Grondwaterbescherming Indiener geeft aan een goede vertaling te zien van het grondwaterbeschermingsgebied Waalwijk op de kaart (pagina 52).	Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14p.	Aardkundige waarden Indiener geeft aan dat de binnenpolder Capelle het enige aardkundig waardevol gebied is in de gemeente. Er wordt in de visie geen specifieke aandacht gegeven voor dit gebied en de te beschermen waarden. Het is van belang deze waarden een goede vertaling en planologische bescherming te geven in het omgevingsplan waarbij door de indiener nog een aantal eisen	In paragraaf 5.8.1. wordt de bijzondere aardkundige waarden van binnenpolder Capelle wel benoemd, maar de omschrijving is zeer summier. De bescherming van het aardkundig waardevol gebied met het bijzondere bodemprofiel vinden wij belangrijk. We gaan ophalen wat de visie op deze gebieden is, zodat dit bij de actualisatie in de omgevingsvisie kan worden	De zienswijze geeft aanleiding om in paragraaf 5.8.1 meer aandacht te besteden aan het aardkundig waardevol gebied 'Binnenpolder Capelle'. 5.8.1: onder de tweede alinea P130 in de PDF, als nieuwe alinea, toevoegen: 'Een deel van de binnenpolder van Capelle heeft een bijzonder bodemprofiel waaruit

	worden meegegeven voor in het omgevingsplan.	opgenomen. De opmerking van de indiener over de eisen die in het omgevingsplan moeten worden meegenomen worden ter kennisgeving aangenomen. Deze eisen worden meegenomen in het omgevingsplan.	de landschappelijke ontwikkeling van het gebied leesbaar is, het zogenoemde klei - op veen – op zand-profiel. Dit bodemprofiel is als aardkundige waardevol gebied aangewezen en beschermd.
14q1.	Cultuurhistorie Indiener geeft aan dat de man-made historische cultuurlandschappen wat hun betreft nadrukkelijker onder de aandacht mogen worden gebracht.	Deze opmerking wordt aan de visie toegevoegd.	Paragraaf 5.8.1 op pagina 130 van de PDF: toevoegen historische geografie aan de 2 ^e bullet: Erfgoedwaarden waaronder we verstaan: - cultuurhistorische waarden, - historisch geografische waarden en - archeologische verwachtingswaarden.
14q2.	Ook het bijzondere en haast unieke slagenlandschap in de gemeente Waalwijk mag volgens indiener nadrukkelijker onder de aandacht worden gebracht.	Deze opmerking wordt aan de visie toegevoegd.	Paragraaf 5.8.1: in de derde alinea, tweede zin: 'Hier is het slagenlandschap met strokenpercelering nog goed zichtbaar'. Aanpassen naar: Hier is het bijzondere, haast unieke en door de mens ingerichte slagenlandschap met strokenpercelering nog goed zichtbaar, zoals in De Langstraat.
14q3.	In de paragraaf koers voor de toekomst van de gemeente Waalwijk is het van belang dat de kenmerkende historische cultuurlandschappen	De bescherming van de cultuurhistorisch waardevolle gebieden en complexen en daarmee het historische landschap rondom de	Paragraaf 4.4.4, onder beleefbaar erfgoed dat verbindt, op pagina 80

	behouden en hersteld worden. Indiener geeft aan dat niet echt concreet wordt gemaakt waar de gemeente nu effectief aan de slag gaat met het historisch cultuurlandschap. Indiener verzoekt dan ook om hieraan veel meer en concreet aandacht te besteden en gaat er minstens vanuit dat de op de provinciale CHW-kaart aangeduide cultuurhistorische gebieden worden opgenomen in de omgevingsvisie: • Bergsche Maas • De Dellen • Binnenpolder van Capelle – Westelijk deel • Binnenpolder van Capelle – Oostelijk deel • Binnenpolder van Sprang en Labbeget • Baardwijkse Overlaat (deels) • Loonse en Drunense Duiden (klein deel) • Landgoed Zuijdewijn (*) • Landgoed Plantloon (klein deel)(*) • De met (*) aangeduide cultuurhistorische waardevolle gebieden zijn ook aangeduid als complex van cultuurhistorisch belang. Het provinciaal beleid is in deze gebieden gericht op behoud, herstel en duurzame ontwikkeling van cultuurhistorische waarden.	gemeente Waalwijk vinden wij belangrijk. We gaan ophalen wat de visie op deze gebieden is zodat dit in de actualisatie van de omgevingsvisie kan worden opgenomen. Een potentieel product waarmee de inzet op het behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van cultuurhistorie en het historisch landschap geborgd zou kunnen worden, is een landschappelijk transitiekader. Door de voorgestelde aanpassing op pagina 80 (paragraaf 4.4.4) kan een koppeling gemaakt worden met de gebieden van de provincie.	tussen de tweede en derde alinea onderstaande passage toevoegen: 'De historie van Waalwijk is ook in de verschillende landschappen rondom Waalwijk te lezen. Deze gebieden zijn door de provincie Noord-Brabant aangewezen als cultuurhistorische waardevolle gebieden en complexen die te zien zijn op Figuur 21a in paragraaf 4.4.4, onder het kopje Beleefbaar erfgoed dat verbindt. Het gaat om de Bergsche Maas en de Baardwijkse Overlaat waar de historische waterstaatkundige ontwikkelingen nog zichtbaar zijn. Het veenontginningslandschap is bewaard gebleven in De Dellen, De Binnenpolder van Capelle (westelijk en oostelijk deel) en de binnenpolder van Sprang en Labbeget. In dit veenlandschap ligt het cultuurhistorische waardevolle complex, landgoed Zuijdewijn. Het zuiden van Waalwijk ligt voor een klein gedeelte in het zandlandschap van de Loonse en Drunense Duinen met daarin het cultuurhistorisch waardevolle complex Landgoed Plantloon. Middels het
--	---	---	--

			gemeentelijke omgevingsplan zetten we in op behoud, herstel en duurzame ontwikkeling van de cultuurhistorische waarden en kenmerken in deze bijzondere gebieden.
14q4.	Indiener geeft aan dat naast behoud van het erfgoed, er ook geïnvesteerd dient te worden in het versterken van het historisch landschappelijke erfgoed. In combinatie met natuurontwikkeling en of water kan het mes aan meerde kanten snijden. Zeker in de context van Waalwijk met haar unieke landschap zou cultuurhistorie en natuur elkaar moeten versterken, aldus indiener.	Hier zijn we zeker mee eens. Met name in de gebieden waar het historisch landschap nog goed bewaard is gebleven is versterking van verschillende waarden in een landschap een uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen. In paragraaf 4.2.2 wordt uitgebreid ingegaan op het historisch landschappelijk erfgoed. In paragraaf 2.5.2 staat herstel van historische groenstructuren en landschapselementen vermeld. In paragraaf 3.2 zijn landschap, natuur en erfgoed als kwaliteit genoemd. In 4.3.4 staat het belang van een goede relatie met landschap en erfgoed. In 5.8.2 staat versterking van de band met het landschap en vergroting van de waardering voor ons erfgoed. Verdere duiding van historisch landschappelijk erfgoed is niet nodig.	N.v.t.
14q5.	In de paragraaf Beleefbaar erfgoed wordt ook gesproken over de Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten. Indiener vraagt of hier de historisch beschermde buitenplaats Zuidewijn	Het klopt dat er geen rijksbeschermd stads- of dorpsgezichten in Waalwijk zijn. Wel zijn er monumenten in de gemeente Waalwijk waarvan de omgeving rondom de monumenten	De zin uit op Pagina 80 in de eerste paragraaf 'In het gemeentelijke omgevingsplan beschermen we de rijksbeschermd stads- en

	(complexnr 529525) wordt bedoeld, deze buitenplaats wordt niet genoemd in de omgevingsvisie.	eveneens als waardevol wordt gezien. De tekst op pagina 80 (paragraaf 4.4.4) hierover wordt aangepast. Deze zin heeft geen overigens betrekking op Landgoed Zuijdenwijn. Dit landgoed wordt naar aanleiding van de aanpassing n.a.v. het zienswijze-onderdeel hierboven (14qa Ruimten als cultuurhistorisch complex genoemd bij par 4.4.4 in de aangepaste tekst van de omgevingsvisie.	dorpsgezichten'. Dit veranderen in: 'In het gemeentelijke omgevingsplan beschermen we onze monumenten.'
14r.	Natuur, algemeen De omgevingsvisie stemt de indiener vanuit natuur tevreden. De Westelijke Langstraat komt duidelijk naar voren als een belangrijk en uniek natuurgebied, maar ook de Loonse en Drunense Duinen en Leemkuilen krijgen aandacht. Al met al zien we dat er veel aandacht is besteed aan natuur en ook met diepgang.	Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14s.	Natuur, MER Ter aanvulling op de ambities, zijn er volgens indiener in de MER-toetsing een viertal aandachtspunten in relatie tot ecologie/natuur, waar, in vervolgstappen, over nagedacht moet worden. Indiener geeft aan het begrijpelijk te vinden dat dat nu nog niet zo concreet is	De ontvangen aandachtspunten worden in de vervolgstappen meegenomen.	N.v.t.

	uitgewerkt maar geeft aan dat het wel aandacht verdient: • De mate van detaillering van ecologische effecten is nog onvoldoende op deelprojectniveau, waardoor het lastig is om te beoordelen of de netto-effecten positief of neutraal zijn. • De impact van stikstofdepositie en cumulatieve effecten is een aandachtspunt in de onderbouwing, en de effectiviteit van de voorgestelde milieumaatregelen is niet gegarandeerd. • De plannings uitvoering bieden ruimte voor verdere verduidelijking: welke maatregelen precies plaatsvinden, wie verantwoordelijk is, en hoe monitoring en bijsturing geregeld zijn. • De vertaling van ambities naar concrete projecten en concrete ecologische winst moet nog plaatsvinden.		
14t.	GGA Het stemt indiener tevreden dat Waalwijk zich ook committeert aan het herstellen en versterken van randzones rondom N2000.	Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14u1.	Landelijk gebied, linten, en VAB-ontwikkelingen; In de visie is naast agrarisch	Deze opmerking wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.

	buitengebied een paragraaf over linten opgenomen. Indiener gaat nader in op de betreffende paragrafen binnen deze gebieden.		
14u2.	Ontwikkelrichting Indiener vraagt de uitgangspunten voor ontwikkeling van landelijke linten verder uit te werken en daarbij rekening te houden met de Beleidsregel maatwerk omgevingskwaliteit.	De omgevingsvisie geeft het gemeentelijke beleid op hoofdlijnen weer. Een verdere uitwerking daarvan pakt de gemeente op in de aanloop naar het wijzigen van het omgevingsplan. Bij het uitwerken van beleid en het beoordelen van plannen houden we rekening met provinciale regelgeving zoals de genoemde beleidsregel.	N.v.t.
14v1.	Niet-agrarische bedrijven Indiener geeft aan dat het beleid ten aanzien van de ontwikkeling van niet-agrarische bedrijven is gericht om uitbreiding te beperken en nieuwvestiging te voorkomen (pagina 78). Indiener geeft aan dat niet duidelijk is wat er precies mee wordt bedoeld. Nieuwvestiging is volgens de Omgevingsverordening niet toegestaan. Het provinciaal beleid biedt ruimte om binnen een bestaand bouwperceel (VAB-locatie) een niet-agrarisch (neven) functie te vestigen. Dat noemt indiener vestiging en geen nieuwvestiging.	De omgevingsvisie geeft summier de mogelijkheden aan voor niet- agrarische bedrijven. De zienswijze geeft aanleiding om de omgevingsvisie meer in lijn te brengen met de mogelijkheden die de provinciale omgevingsverordening biedt. Een verdere uitwerking daarvan voor het toestaan van niet-agrarische functies pakt de gemeente op in de aanloop naar het wijzigen van het omgevingsplan. Bij het uitwerken van beleid en het beoordelen van plannen houden we rekening met provinciale regelgeving.	De zienswijze geeft aanleiding om paragraaf 5.8.2. aan te vullen in lijn met de provinciale omgevingsverordening.

14v2.	Indiener geeft aan dat als agrariërs hun bedrijfsvoering meer natuur-inclusief moeten inrichten en er behoefte is aan aanvullende 'economische dragers' het van belang is dat duidelijk is welk type niet-agrarische (neven)functies aanvaardbaar is én in welk deelgebied van het agrarische gebied van Waalwijk bepaalde niet-agrarische (neven)functies meer of minder wenselijk zijn. Indiener vraagt de gemeente hierover na te denken en beleid te ontwikkelen voor de ontwikkelingsrichting van de meer dynamische linten en of bebouwingsconcentraties. Er wordt ook verwezen naar de passages over 'ontwikkelrichting'(13u).	De omgevingsvisie geeft het gemeentelijke beleid op hoofdlijnen weer. Een verdere uitwerking daarvan pakt de gemeente op in de aanloop naar het wijzigen van het omgevingsplan. Bij het uitwerken van beleid en het beoordelen van plannen houden we rekening met provinciale regelgeving. Bestaande agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven zijn toegestaan en kunnen binnen de bestaande mogelijkheden ontwikkelen (uitbreiden, omschakelen of vestigen (vestigen betekent verplaatsen naar een andere bestaande bedrijfslocatie). De bestaande mogelijkheden op basis van het omgevingsplan houden bijvoorbeeld rekening met ontwikkelmogelijkheden voor verbetering van dierenwelzijn. Daarbij houden we met het oog op de gewenste ontwikkeling naar een duurzame landbouw rekening met de beperkingen en ontwikkelingsmogelijkheden op basis van de provinciale omgevingsverordening. Dit passen we aan in de tekst.	De zienswijze leidt tot een aanpassing in de omgevingsvisie in paragraaf 5.8.2.
14v3.	Indiener verwijst ook naar pagina 107, waarin is aangegeven dat indien bedrijven gelegen aan de landelijke linten te groot worden, deze dan verplaatst moeten worden.	Voor de linten is bij de gebiedsgerichte koers opgenomen dat we inzetten op behoud en versterking van cultuurhistorisch waardevolle ruimtelijke structuren en beeldkwaliteit. Dat	N.v.t.

	Indiener geeft aan de volgende afweging te missen: In feite is enkel de mogelijkheid om een bedrijf te verplaatsen aan de orde wanneer er wederom een uitbreidingsverzoek kom, om dan vervolgens door de gemeente naar een bedrijventerrein te worden verwezen. Uitgangspunt bij een dergelijke verplaatsing is dan, aldus indiener, om te bezien hoe je het karakter van het lint en de omgevingskwaliteit op de vertrekplek weer terug krijgt. Dit uiteraard rekening houdend met de functies die er blijven en de ontwikkelingsrichting van het lint/ gebied.	geldt in zijn algemeenheid en dus ook voor vertreklocaties.	
14w1.	Beleidsregel omgevingskwaliteit Woningen onder voorwaarden toevoegen in landelijk gebied mag volgens indiener op een passende locatie en moet gekoppeld zijn aan een bebouwingsconcentratie. Indiener vraagt dit op te nemen in de visie op p. 132 en 68.	Het toevoegen van woningen in landelijk gebied koppelen we aan een bebouwingsconcentratie. Waarbij we conform verordening in het landelijk gebied zonder koppeling aan een bebouwingsconcentratie woningsplitsing wel denkbaar vinden bij cultuurhistorisch waardevolle bebouwing met het oog op behoud van deze panden. Dit punt passen we aan in de omgevingsvisie, zie de kolom hiernaast.	De zienswijze leidt tot een aanpassing in de omgevingsvisie in paragraaf 4.3.4 (7^e alinea), waarin de koppeling aan een bebouwingsgebied is toegevoegd. In paragraaf 5.8.2 is dit tevens aangevuld en is de mogelijkheid voor woningsplitsing buiten een bebouwingscluster toegevoegd.
14w2.	Indiener geeft aan dat het nu niet duidelijk is of in landelijke linten het nu wel of niet de bedoeling is om hier middels onze Beleidsregel	De landelijke linten ziet de gemeente als bebouwingsconcentraties. De passage over woningen in het landelijk gebied op pagina 132	De zienswijze leidt tot een aanpassing van de omgevingsvisie in paragraaf 5.4.2, waar de achtste bullet is

	maatwerk voor omgevingskwaliteit woningen toe te voegen (pagina 107).	is ook van toepassing in het deelgebied linten voor de landelijke linten. We vullen dit aan in de omgevingsvisie, zie de kolom hiernaast.	aangevuld met een duidelijkere beschrijving van de woningbouw mogelijkheden in het landelijke lint en mede het versterken van de omgevingskwaliteit benoemd wordt.
14w3.	Indiener vraagt aandacht voor terugdringen van verstening in landelijk gebied als provinciale ambitie.	In paragraaf 5.8 over het agrarisch gebied is op diverse plekken het terugdringen van verstening opgenomen als uitgangspunt.	N.v.t.
14w4.	Indiener geeft aan dat het niet voor de hand ligt om tweedelijns woningen mogelijk te maken in landelijke linten, tenzij daar een historische aanleiding voor is (pagina 107). Als daar geen aanleiding voor is, ligt het voor de hand om een geschikte locatie elders voor te stellen om de ontwikkeling vlot te trekken, aldus indiener.	Deze zienswijze wordt gedeeld en zal per geval een afweging en planvorming vereisen op basis van o.a. de aanwezige stedenbouwkundige, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De gehanteerde formuleringen in de omgevingsvisie beogen dit ook.	N.v.t.
14w5.	Voor de leefbaarheid en de verkeersveiligheid van landelijke linten waar wonen de boventoon voert is het een gedachte, om daarvoor een restrictief verkeersregime in te stellen, aldus indiener. Al zal dit volgens indiener waarschijnlijk ook gepaard moeten gaan met een herinrichting van de weg (pagina 107).	We hanteren een risicogestuurde aanpak bij het borgen van de leefbaarheid en de verkeersveiligheid van de linten. Dit kan inderdaad betekenen dat een herinrichting van de weg nodig is.	N.v.t.

14w6.	Indiener verzoekt om duiding van 'verstaffelde verkaveling'.	Een verstaffelde verkaveling refereert naar de steeds verspringende positie van de bebouwing in de linten. Hierdoor treedt een zaagtand patroon op in de gevellijn. Deze situatie is ontstaan, doordat het tracé van het lint schuin door het verkavelingspatroon van het slagenlandschap loopt.	N.v.t.
14x1.	Landelijk gebied, linten, en VAB-ontwikkelingen; Agrarische functies Indiener verzoekt om duiding van de tekst over uitbreiding van IV-bedrijven en vraagt of het klopt dat er geen uitbreidingen van bouwvlakken van (intensieve) veehouderijen meer toegestaan worden. .	Naast de bestaande uitbreidingsmogelijkheden op basis van het omgevingsplan en andere regelgeving bieden we inderdaad geen andere uitbreidingsmogelijkheden.	N.v.t.
14x2.	Indiener merkt op dat mestverwerking niet juist is geformuleerd. Verwerking is geen begrip. Indiener geeft aan dat het om mestbehandeling, mestvergisting en mestbewerking ten behoeve van ter plaatse geproduceerde mest gaat.	De zienswijze geeft aanleiding om dit onderdeel aan te scherpen in de omgevingsvisie.	De voorgestelde aanpassing nemen we over in paragraaf 5.8.2. Mestbehandeling, mestvergisting en mestbewerking ten behoeve van ter plaatse geproduceerde mest wordt toegestaan. Mest van andere locaties dan het eigen bedrijf behandelen, vergisten of bewerken is niet wenselijk.

14x3.	Indiener verzoekt om in te gaan op problematiek ten aanzien van drift en pesticide.	Problematiek ten aanzien van drift en pesticide en de aanpak daarvan is nog erg in ontwikkeling. Wij wachten de landelijke en provinciale regelgeving hierover af, alvorens we hier de omgevingsvisie op actualiseren.	N.v.t.
14y1.	Landelijk gebied, linten, en VAB-ontwikkelingen; overige vragen Wat is een zwaardere categorie dan A/B-bedrijf (pagina 109)?	De betekenis van een zwaardere categorie dan A/B-bedrijf volgt uit de VNG-systematiek voor milieuzonering voor gemengde gebieden.	N.v.t.
14y2.	Is er inzicht in welke (potentiële) inbreidingslocaties er zijn voor de gemeente binnen de linten, en hoe zijn deze locaties inzetbaar (korte, middellange en lange termijn) (pagina 109)?	Binnen het kader van deze visie op hoofdlijnen zijn de specifieke inbreidingslocaties niet verder uitgewerkt.	N.v.t.
14y3.	Qua mantelzorg gaat een en ander veranderen vanwege de aanpassing op de Wet versterking regie Volkshuisvesting, daarmee wordt het mogelijk om familiewoningen mogelijk te maken (als variant op de mantelzorgwoning).	Deze opmerking wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14z.	Glastuingebied Indiener geeft beargumenteerd aan dat het het onderzoeken waard is of het gebied aan de Wendelnesseweg nog wel toekomst heeft.	Deze opmerking wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.

14aa1.	Ontwikkellocaties in relatie tot bovengenoemde thema's; Aandacht voor water en bodem sturend Indiener vraagt om opgaven in breder verband te blijven zien en het systeem van het gebied als geheel te benaderen voor de ontwikkelingen die de gemeente voor ogen heeft. Het aspect water en bodem en daarmee het principe 'water en bodem sturend' lijkt nog onderbelicht.	We beogen dat water en bodem in eerste instantie sturend zijn voor <i>waar</i> we ontwikkelen, maar ook voor <i>hoe</i> we ontwikkelen. Daarmee kunnen namelijk de zogenaamde meekoppelkansen daadwerkelijk benut worden. Voor de uitbreidingsgebieden die in de omgevingsvisie opgenomen zijn en die niet overgenomen zijn uit de Structuurvisie (2015), geldt dat zowel de locatie als de beoogde wijze van ontwikkelen gekozen zijn op basis van het principe 'water en bodem sturend'. Deze locaties bieden kansen om via een transformatie ruimtelijke en sociale verbeteringen te bereiken. Naast de weloverwogen keuzes in de opgenomen ontwikkel- en (toekomstige) onderzoekslocaties, kunnen er onvoorziene ontwikkelingen optreden die vanwege een zwaarwegend maatschappelijk belang een ruimteclaim tot gevolg hebben. Of er in zo'n geval effectief sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang dient zorgvuldig beoordeeld te worden. Mocht dit tot ontwikkeling van een gebied leiden, dan dient de wijze van inpassen ten gunste te komen aan	N.v.t.
--------	---	---	--------

		de kwaliteit van het water, de bodem, ecologie en de landschappelijke inrichting.	
14aa2.	Indiener geeft aan dat daarnaast of aanvullend geldt, dat voor alle ontwikkellocaties op basis van de lagenbenadering onderbouwd moet worden waarom dat dit goede ontwikkellocaties zijn. Op hoofdlijnen vindt indiener de meeste locaties voorstelbaar.	Per afzonderlijke locatie wordt hieronder een reactie gegeven.	N.v.t.
14ab.	Linten (paragraaf 5.4) Ten aanzien van herontwikkeling in de linten is het ook van belang om bij herontwikkeling in bebouwd gebied, water en bodem sturend in acht te nemen.	In bestaand stedelijk gebied is ten aanzien van water/bodem sturend vooral het infiltreren van hemelwater en het voorbereiden op klimaatextremen van belang. Dit is uitgewerkt in het Integraal Waterplan Waalwijk waar op diverse plekken in de omgevingsvisie naar verwezen wordt.	N.v.t.
14ab1.	Leisure boulevard De vraag is of dit hele gebied gebruikt moet worden voor bebouwing of dat het juist wenselijk is, ook nog een groene buffer te creëren tussen Sprang-Capelle en Waalwijk	De aanduiding als 'leisureboulevard' is een continuering van de Structuurvisie (2015). In de huidige situatie is de zone welke is aangeduid als 'Leisure boulevard' aan de zuidkant reeds sprake van een bestaande hotelfunctie. Aan de noordzijde van de aanduiding is een hotel functioneel in bestemd, maar nog niet gerealiseerd. Daar tussenin liggen afwisselend bedrijfs- en	N.v.t.

		maatschappelijke functies en enkele woonfuncties. Een eventuele groene buffer tussen de kernen Sprang-Capelle en Waalwijk wordt in het onderzoeksgebied van de 'leisure boulevard' niet beoogd. Zoals in de omgevingsvisie beschreven, is het uitgangspunt wel om de aanwezige groene karakteristieken te behouden en te gebruiken als ruimtelijke kwaliteit voor mogelijke ontwikkelingen. Mede gelet op de ligging aan de N261 en de continuering van beleid, wordt dit gebied geschikt geacht voor nieuwe leisure-functies en de uitplaatsing van bestaande leisure-functies.	
14ab2.	Zidewinde Sprang Capelle Het is indiener nog niet duidelijk of dit ook voorziet in uitbreiding van voorzieningen. Aandachtspunt is dat dit gebied is gelegen in gebied met aanduiding 'cultuurhistorische waarden en groenblauwe waarden' op grond van de Omgevingsverordening.	Het is nog niet bekend of de onderzoekslocatie ook voorziet in de uitbreiding van voorzieningen. Uitgangspunt is dat dit plaatsvindt binnen bestaand ruimtebeslag. De aanduiding als onderzoekslocatie dient hierop aangescherpt te worden.	De zienswijze geeft aanleiding om de ingetekende onderzoekslocatie beter aan te laten sluiten bij de feitelijke situatie aan bestaand ruimtebeslag. Dit is aangepast op de omgevingsvisiekaart en de deelkaarten (waarop onderdelen van de omgevingsvisiekaart te zien zijn).
14ac.	Bedrijven (paragraaf 5.5) De beoogde ontwikkelingen (gedeeltelijk herstructurering en transformaties) voor bedrijventerreinen zijn gelegen binnen stedelijk gebied. Indiener vraagt zich af:	De planvorming om te komen tot de beoogde ontwikkelingen die hier beschreven worden is nog niet gestart. De gestelde vragen zijn logische en komen aan de orde op het moment dat de planvorming opgepakt wordt.	N.v.t.

	• Of transformatie dan wenselijk is of liever revitalisatie, hoe is dit benaderd in relatie tot elkaar? • Of er ruimte is voor uit te plaatsen milieuhinderlinke bedrijven (Eerste Zeine)		
14ad.	Sport- en recreatiegebieden (paragraaf 5.7) Sportpark de lindenheuvel De sportvelden zijn gelegen binnen bestaand stedelijk gebied. We zijn al geruime tijd in ambtelijk overleg over de uitbreiding/uitplaatsing van de sportvoorzieningen in Waspik en denken hierover graag mee. De verdere ontwikkeling van sportvoorzieningen in dit gebied is voorstelbaar met aandacht voor de groenblauwe waarden.	Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14ae1.	Agrarisch buitengebied (paragraaf 5.8) Kerkvaartse haven (ten oosten van de Maasoever), Waspik We kunnen volgen dat de ligging aan de weg en het water dit een geschikte locatie maken (...). Maar er is óók een onderzoek locatie aan de westzijde van Maasoever-Scharlo aangewezen. Hoe verhouden deze ontwikkelingen zich tot elkaar?	Allereerst moet opgemerkt worden dat beide locaties per abuis zijn omgewisseld in kleurarcering. De (visie)kaart(en) dienen hierop aangepast te worden. Hierna volgt een uitleg zoals het hoort te staan in de definitieve visie. Beide locaties, zowel ten oosten als ten westen van Maasoever-Scharlo zijn een continuering van de Structuurvisie (2015). Voor de locatie aan de westzijde is op 1 december 2023 een	De zienswijze geeft aanleiding om in paragraaf 5.8.3 • de ontwikkellocatie ten oosten van Maasoever aan te passen naar onderzoekslocatie (paars wordt roze). • De onderzoekslocatie ten westen van Maasoever/Scharlo aan te passen naar ontwikkellocatie (roze wordt paars).

		ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Dit plan is nog niet vastgesteld. Om die reden is de locatie in de ontwerp-omgevingsvisie aangemerkt als 'ontwikkellocatie'. De oostkant is deels aangemerkt als 'onderzoeklocatie' met potentie voor watergebonden activiteiten op termijn. Dit is mede afhankelijk van de verbreding van de haven.	Tevens wordt de tekst verplaatst op basis van bovenstaande wijzigingen.
14ae2.	Sprang-Zuid, Sprang-Capelle Indiener vraagt de gemeente om goed na te denken wat de waarde is van deze bestaande open agrarische gebieden tussen de verschillende kernen die al behoorlijk aan elkaar gegroeid zijn. Indiener kan zich voorstellen dat dit gebied zich leent om invulling te geven aan water- en klimaatopgaven, landschappelijke ontwikkeling, o.i.d., mede afhankelijk van afstemming met de gemeente Loon op Zand.	De locatie Sprang-Zuid is een continuering van de Structuurvisie (2015) waarin dit gebied is aangeduid als 'nader in te vullen'. In de omgevingsvisie wordt nog bewust geen specifieke functie toegekend aan dit gebied omdat het inderdaad voor meerdere opgaven geschikt kan zijn.	N.v.t.
14ae3.	Capelsche Haven, Sprang-Capelle Indiener geeft aan dat het van belang is om rekening te houden met de groenblauwe waarden in dit gebied en de nabijheid van De Langstraat. Indiener vraagt aandacht voor kleinschaligheid en het karakter van het	De door indiener meegegeven aandachtspunten worden meegenomen in de uitwerking en indiener wordt tijdig betrokken bij de uitwerking van de plannen.	N.v.t.

	gebied. Indiener wordt graag tijdig betrokken bij de uitwerking van de plannen.		
14ae4.	Willem van Genstvaart-Poolsestraat & Glas-Nat, Sprang-Capelle Indiener geeft aan niet te weten hoe groot de beoogde woningbouwontwikkeling is ten opzichte van de ligging bestaand stedelijk gebied. Er zal aandacht moeten zijn voor groenblauwe waarden en attentiezone waterhuishouding.	De zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14ae5.	Marijkelaan/Benedenkerkstraat, Waspik De locatie ten zuiden van bestaand stedelijk gebied van Waspik is een voorstelbare uitbreidingsrichting.	De zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	N.v.t.
14ae6.	Kerkvaartse haven (ten oosten van Scharlo), Waspik Voorgesteld wordt door indiener om het water (de Kerkvaart) in de toekomst mogelijk over te steken voor watergebonden activiteiten. Dat sluit aan op de wens om iets noordelijker ook aan de overzijde aan de Kerkstraat te ontwikkelen.	De zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	N.v.t.

15. Van Roessel Beheer BV en Slagerij van Roessel BV

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
15.	De zienswijze van indiener richt zich erop dat in de omgevingsvisie staat aangegeven dat het de wens c.q. het plan is om een mobiliteitshub aan de aan de Noorder Parallelweg-Ambrosiusweg te realiseren. Indiener stelt dat als deze plannen doorgaan, dit grote gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering van indiener. Indiener is namelijk afhankelijk van een ondersteunend bedrijfspand (op dit moment gelegen aan de Eerste Zeine 90 en 90a). Indiener stelt dat het bedrijf moet worden gesloten als de mobiliteitshub op de beoogde locatie wordt gevestigd en indiener ten gevolge daarvan niet meer beschikt over een ondersteunend bedrijfspand. Indieners stelt dat gezien het grote aantal bedrijven die de gevolgen zal ondervinden van de mogelijke ontwikkeling van een mobiliteitshub aan de Noorder Parallelweg-Ambrosiusweg, het in de rede ligt dat de Omgevingsvisie een doorzicht geeft van de wijze wordt omgegaan met de bedrijven die door de mobiliteitshub moeten verdwijnen. In de nu voorliggende ontwerp-Omgevingsvisie wordt ontbreekt dat doorzicht, aldus indiener.	In de omgevingsvisie staan de ambities van gemeente Waalwijk richting 2050 opgenomen. Zo ook de ambitie om op of rond de voor indiener van belang zijnde locatie een mobiliteitshub te realiseren. Voor iedere ambitie die staat opgenomen in de omgevingsvisie geldt een eigen uitwerkingsspoor en daarmee (mogelijk) een andere tijdlijn. Bij het vaststellen van de omgevingsvisie is daar nog geen concreetheid over te geven. In dit stadium is nog niet met zekerheid vast te stellen welke percelen wel of niet noodzakelijk zijn voor de aanleg van de HUB. Zolang die duidelijkheid ontbreekt, wordt het voorkeursrecht gehandhaafd om regie te houden op de ruimtelijke ontwikkeling. Zodra blijkt dat bepaalde percelen met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet nodig zijn voor de realisatie van de HUB, zal het voorkeursrecht op die percelen worden ingetrokken. Daarmee wordt voorkomen dat eigendommen onnodig worden belast en is verplaatsing van bedrijven niet noodzakelijk. U wordt bij de verdere planvorming betrokken. Dit is een apart spoor, dat los staat van de omgevingsvisie, daarom	N.v.t.

	Indiener geeft aan behoefte te hebben aan inzicht in het tijdsverloop van de ontwikkeling van de mobiliteitshub en beargumenteert de reden hiervan. Indiener verzoekt in de omgevingsvisie aan te geven op welke wijze met de te verplaatsen bedrijven wordt omgegaan en op welke manier deze bedrijven worden ondersteund bij het vinden van een passende nieuwe bedrijfslocatie. Tevens verzoekt indiener om in de omgevingsvisie duidelijk te maken binnen welk tijdsbestek de ontwikkeling van mobiliteitshub aan de Noorder Parallelweg-Ambrosiusweg zal gaan plaatsvinden.	wordt hier in de omgevingsvisie zelf niets over geschreven.	
--	--	---	--

16. GGD Gezondheid Milieu en Veiligheid Brabant

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
16a.	Gelaagd Landschap met een krachtig ecosysteem; Een groene inrichting is positief voor verkoeling en ontspanning. De GGZ zou graag zouden we aandacht voor schaduwplekken en koele routes willen vragen. Meer schaduw beschermt tegen de blootstelling aan UV-straling om huidkanker te voorkomen.	De verkoelende werking van groen, is voldoende geborgd in paragraaf 4.2.3, o.a. op p. 46 en 50. Op p. 54 wordt ingegaan op schaduw bij routes en schaduwplekken op p. 119.	N.v.t.

16b.	Indiener adviseert om te kiezen voor een goede mix van groen en water, zodat de omgeving in elk seizoen aantrekkelijk is;	Een goede mix van groen en water en variatie is voldoende geborgd in de verdieping biodiversiteit o.a. op p. 122/123 (paragraaf 5.6).	N.v.t.
16c.	Indiener adviseert om bij voldoende verkoeling ook aan watertappunten, goede waterkwaliteit bij speelwater, fontein en bedriegertjes te denken en de RIVM Waterkwaliteitscheck te gebruiken.	Waterpunten Aan het aspect verkoeling wordt op uitvoeringsniveau aandacht gegeven. Ook het belang van voldoende waterpunten wordt door de gemeente onderschreven: Vanuit het gezondheidsbeleid 'Go Healthy' (als onderdeel van 'Go Waalwijk') wordt gestreefd naar een gezonde leefomgeving waar iedereen kan recreëren, wonen werken en leren. Beschikbaarheid van drinkwaterpunten is daarvan een onderdeel. Aan waterpunten bij speelgelegenheden en langs fietsroutes wordt extra aandacht gegeven.	N.v.t.
16d.	Indiener adviseert om planten- en bomensoorten te kiezen waar weinig mensen allergisch voor zijn en die weinig overlast geven, gebruik het Bomenkompas of de Bomentabel.	Voor het vermijden van boom- en plantensoorten waar mensen allergisch voor kunnen zijn, is bewust niet gekozen. Voor de biodiversiteit hebben we inheemse planten en bomen nodig en die zijn niet 'allergie-vrij'.	N.v.t.
16e.	Samen leven, samen bewegen; Indiener adviseert om de WHO advieswaarden voor alle gebieden in de gemeente als	De gemeente onderschrijft het belang van een gezonde leefomgeving en gebruikt de advieswaarden van de	N.v.t.

	uitgangspunt te nemen en streef ernaar om slechts bij uitzondering de wettelijke normen als minimum te hanteren.	Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) als belangrijke richtlijn bij het afwegen van ruimtelijke keuzes. Zo is de gemeente Waalwijk aangesloten bij het SLA en zal zich na 2030 inzetten om de luchtkwaliteit te blijven verbeteren richting de WHO-advieswaarden. Het naleven van de WHO-advieswaarden kan echter in sommige gevallen leiden tot een onevenwichtige afweging tussen verschillende maatschappelijke belangen. De omgevingsvisie vraagt om een integrale benadering waarin gezondheid, economie, leef kwaliteit en stedelijke vitaliteit in samenhang worden beschouwd. Dit betekent dat er soms gezocht moet worden naar een zorgvuldig evenwicht, waarbij gezondheidswinst zoveel mogelijk wordt gerealiseerd zonder dat andere wezenlijke belangen onevenredig worden geschaad.	
16f.	Indiener adviseert om te streven naar lagere geluidsniveaus en om cumulatieve omgevingseffecten op de gezondheid als concreet uitgangspunt op te nemen in de omgevingsvisie.	Voor geluid moet de gemeente rekening houden met een aantal drukke wegen (bijvoorbeeld de Rijksweg A59), een gezoneerd industrieterrein en gemengde gebieden. Daardoor kent Waalwijk gebieden met een hoge geluidbelasting. Het (gezondheids)belang van een zo laag mogelijke geluidbelasting is van harte te onderschrijven, maar er is ook de ambitie om in gebieden met een relatief hoge geluidbelasting ontwikkelingen	N.v.t.

		mogelijk te maken. In bijvoorbeeld de centrumgebieden wordt gestreefd naar reuring. Het advies van de GGD om de WHO-advieswaarden voor alle gebieden als uitgangspunt te nemen, past niet bij deze ambitie. Voor geluid zal bij de nadere uitwerking de gebiedsgerichte benadering worden gehandhaafd en binnen elk gebied wordt gestreefd naar een zo laag mogelijke geluidbelasting als haalbaar is voor het betreffende gebiedstype.	
16g.	Indiener adviseert om het ruimtelijk beleid met het sociale beleid op gebied van sport en bewegen, gezondheid, preventieakkoord of lokale nota volksgezondheid te verbinden.	Dit wordt opgenomen in het beleidskader Levendig Waalwijk (2026)	N.v.t.
16h.	Indiener adviseert om concrete speerpunten op te nemen ten aanzien van een Gezond Voedselaanbod.	De Omgevingswet omvat de fysieke leefomgeving. Uitspraken over zaken die daar geen betrekking op hebben kunnen weliswaar als ambitie worden opgenomen in de omgevingsvisie maar kunnen mogelijk niet worden geregeld in het omgevingsplan. Zo lijkt een fastfoodketen verbieden op grond van de wens gezonder eten aan te bieden niet haalbaar (omdat dit geen betrekking heeft op de fysieke leefomgeving), maar dat zal jurisprudentie moeten uitwijzen.	N.v.t.

		Zodra hier meer over bekend is nemen we het mee bij de nadere uitwerking en bij de actualisatie van de omgevingsvisie.	
16i.	Indiener adviseert om concrete speerpunten op te nemen ten aanzien van een Beweegvriendelijke omgeving.	Hierover zijn speerpunten opgenomen in de omgevingsvisie. In 2026 en 2027 geven we uitvoering aan ons vlekkenplan (behandeling raad december 2025) om te komen tot een sportieve openbare ruimte. We kijken hierbij naar het totaalbeeld van voorzieningen in relatie tot de uitgevoerde onderzoeken en behoeften vanuit doelgroepen zoals jongeren, wijkbewoners en professionele partners.	N.v.t.
16j.	Indiener adviseert groen toe te voegen aan de bedrijventerreinen. Dit geeft een mooie aanvulling en verbinding tussen werken en vrijetijdsbesteding (ontspanning) en gaat hittestress tegen.	Het vergroenen van de bedrijventerreinen (zowel qua inrichting als beheer), is voldoende geborgd in de omgevingsvisie in paragraaf 4.2.3 (p. 46, 78, 116 en 119) en ruimschoots in de verdieping biodiversiteit in paragraaf 5.6 op p. 122/123.	N.v.t.
16k.	Indiener adviseert om in de omgevingsvisie op te nemen dat de gemeente streeft naar een rookvrije omgeving op de bedrijventerreinen door bedrijven te stimuleren en faciliteren, om zo ook de gezondheid van werknemers te bevorderen.	Onze gemeentelijke accommodaties zijn conform wet- en regelgeving rookvrij. Denk hierbij ook aan de bushaltes. Vanuit ons lokale sport- en gezondheidsbeleid streven we naar een gezonde sportomgeving. Alle voetbalvoorzitters hebben we de intentie uitgesproken een rookvrij sportpark te willen	N.v.t.

		zijn. Op de sportparken en aan het Cruyff Court zijn de bordjes rookvrije omgeving opgehangen. Voor een rookvrije omgeving op het bedrijventerrein trekken we als gemeente samen op met de daar gevestigde bedrijven.	
16l.	Indiener adviseert bij nieuwe woningen voor een gezond binnenklimaat te zorgen waarbij minimaal een zijde van de woning aangenaam is.	Voor het binnenklimaat bij woningen zijn eisen opgenomen in Bkl, dit hoort niet thuis in de omgevingsvisie, die een visie op hoofdlijnen geeft voor het gemeentelijk grondgebied.	N.v.t.
16m.	Indiener adviseert om bij de vernieuwing van wijken de inwoners invloed op hun eigen leefomgeving te geven door hen mee te laten praten en beslissen. Houd daarbij ook rekening met een groene en dementievriendelijke omgeving.	In de omgevingsvisie wordt nadrukkelijk het belang benoemd van het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling en vernieuwing van hun leefomgeving. De gemeente ziet participatie als essentieel onderdeel van gebiedsontwikkeling. Inwoners worden gestimuleerd om actief bij te dragen en initiatieven te nemen bij de inrichting van hun wijk. Dit wordt beschreven in paragraaf 4.3.3, onder meer door vormen van zelfbeheer, adoptiegroen en buurtgerichte initiatieven te faciliteren. Daarnaast wordt in de visie uitgebreid aandacht besteed aan de vergrijzing en de noodzaak om de leefomgeving toegankelijk, groen en sociaal in te richten. De openbare ruimte wordt daarbij nadrukkelijk gezien als ontmoetingsplek die ook geschikt is	N.v.t.

		voor ouderen en kwetsbare groepen. Daarmee sluit de visie aan bij de uitgangspunten van een dementievriendelijke en inclusieve leefomgeving.	
16n.	Indiener adviseert om het volgende mee te nemen in het omgevingsplan: Houd overlastgevende bedrijven op afstand van gevoelige bestemmingen (zoals woningen en scholen en andersom)	Het is bestaand beleid om in het omgevingsplan (en voorheen het bestemmingsplan) voldoende afstand te houden tussen gevoelige functies en overlast gevende bedrijven. Hiervoor worden de richtafstanden uit de VNG-handreiking "Bedrijven en milieuzonering" als uitgangspunt aangehouden. Als niet aan de richtafstanden worden voldaan vindt doorgaan nader onderzoek (bijvoorbeeld naar geluid) plaats om te bepalen of sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Op deze manier wordt in het omgevingsplan geborgd dat de afstand tussen bedrijven en gevoelige bestemmingen voldoende groot is.	N.v.t.
16o.	Indiener adviseert om in het omgevingsplan te streven naar een zo laag mogelijke blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen. Hou een afstand van minimaal 50 meter aan tussen veld en gevoelige bestemmingen.	De afstandsnorm van 50 meter is niet wettelijk vastgelegd. Via jurisprudentie is dit al wel min of meer de minimale afstand geworden. Afwijken is alleen mogelijk als dit goed wordt gemotiveerd. Er kan voor worden gekozen om dit ook via het omgevingsplan te borgen, maar dat is niet	N.v.t.

		strikt noodzakelijk omdat er ook al voldoende jurisprudentie hierover is. Er wordt in lijn met de huidige jurisprudentie getoetst.	
16p.	Indiener adviseert om mee te nemen in het omgevingsplan dat alle openbare plekken (park, winkelcentrum, natuurgebied, zwemwater, speeltuin) zonder belemmering bereikbaar en toegankelijk zijn voor inwoners met een beperking;	In paragraaf 4. 3, Samen leven, samen beleven van de omgevingsvisie wordt hierop ingegaan en bij de uitwerking richting omgevingsplan wordt ernaar gekeken op welke manier dit zo goed als mogelijk kan worden geborgd.	N.v.t.

17. Gemeente Tilburg

Nr.	Zienswijze, samenvatting	Beantwoording / reactie	Gevolgen omgevingsvisie / MER
17a.	Indiener geeft aan dat de koppeling met de SRBT-regio nog wat onderbelicht blijft. Hoewel deze op enkele punten wordt genoemd, ontbreekt een expliciete verwijzing.	Onder paragraaf 2.3 in de ontwerp-omgevingsvisie wordt de positie van Waalwijk in de regio geduid. In deze paragraaf wordt de SRBT en de deelname van Waalwijk aan dit samenwerkingsverband expliciet genoemd. Onder paragraaf 2.6.5 worden de SRBT en de ontwikkelstrategie SRBT toegelicht.	Par 2.3 is uitgebreid, waarbij de positie van regionale samenwerkingsverbanden nader is geduid. De positie van de SRBT is hierin expliciet opgenomen.
17b.	Net als de koppeling met de SRBT-regio die onderbelicht is stelt indiener dat dit ook geldt voor de SRBT-verstedelijkingsopgave en zaken daaruit zoals het ontwikkelen van meer	De SRBT-verstedelijkingsopgave zorgt er voor dat de ingezette koers richting een mobiliteitstransitie noodzakelijk is om Waalwijk ook op lange termijn relevant en aantrekkelijk	In paragraaf 4.3.2 Goede bereikbaarheid bij de tekst over openbaar vervoer wordt deze zin toegevoegd aan het begin van de eerste alinea:

	stedelijke milieus met hoge dichtheid, een mix aan voorzieningen gericht op OV/mobiliteitstransitie en innovatieve milieus, een BRT (Bus Rapid Transit) lijn van Tilburg naar Den Bosch en de economische potentie en verdichtingsopgave die daarmee samenhangt. Het zou waardevol zijn om de BRT sterker te koppelen aan de regionale woningbouwopgaven.	te houden voor inwoners en bedrijven. Deze verstedelijkingsopgave is de achterliggende reden voor de doorontwikkeling van de BRT-lijn Tilburg – Waalwijk – 's Hertogenbosch. Tegelijkertijd is een verbetering van het (H)OV-systeem via een BRT ook randvoorwaardelijk om invulling te kunnen geven aan de regionale verstedelijkingsopgave. Uit de zienswijze blijkt dat we deze samenhang tussen BRT en regionale woningbouwopgaven onvoldoende over het voetlicht gebracht hebben. Wij zullen dit nadrukkelijker benoemen.	'Een goed functionerend OV-systeem is randvoorwaardelijk om de verstedelijkingsopgave op een goede manier te accommoderen; ontwikkeling van woningen en het opwaarderen van het OV-systeem zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De doorontwikkeling van een stevige regionale OV/BRT-as Tilburg – Waalwijk – Den Bosch heeft hiervoor een hoge prioriteit.' Na de zin 'De Taxandriaweg is de komende jaren nog niet haalbaar, daarom zetten we nu in op een BRT-halte langs de noordelijke randweg van het GOL.' wordt de volgende zin toegevoegd: 'Rondom de nieuwe OV-hubs werken we aan stedelijke interactiemilieus, waar diverse functies als wonen, werken en recreatie samenkomen en elkaar versterken.'
17c.	Naast bovengenoemde twee onderdelen stelt indiener dat er meer nadruk kan worden gelegd op innovatief vervoer (zoals MaaS) voor de 'last mile'. Mogelijk zou een paragraaf over regionale inbedding met aandacht voor deze zaken kunnen worden toegevoegd.	Met een aparte paragraaf voor multimodale mobiliteit (MaaS) besteden we aandacht aan de ketenreis met de ambitie om een breed aanbod aan deelmobiliteit neer te kunnen zetten. In de praktijk pakken we dit op vanuit een (sub)regionale inbedding.	N.v.t.

17d.	Indiener doet ook de suggestie om de snelfietsroute naar Tilburg (en Den Bosch, etc.) expliciet te benoemen, vergelijkbaar met de aandacht voor het OV. Dit is eveneens relevant voor de SRBT-regio.	De snelfietsroutes F261 en F59 vormen de ruggegraat van het Waalwijkse fietsnetwerk. Wij nemen uw suggestie over om dit expliciet te benoemen.	Wijziging in figuur 12 en in de tekst van par. 4.3 waar de snelfietsroutes F261 en F59 expliciet worden genoemd.
17e.	Indiener stelt verder dat Waalwijk als onderdeel van de regio Hart van Brabant duidelijker in de visie naar voren mag komen. Een heldere positionering versterkt de visie en vergroot de herkenbaarheid voor regionale partners.	Onder paragraaf 2.3 van de ontwerp-omgevingsvisie wordt de positie van Waalwijk in de regio geduid. In deze tekst staat expliciet dat Waalwijk onderdeel is van de regio Hart van Brabant. Onder paragraaf 2.6.6. wordt de samenwerking nader toegelicht.	Par 2.3 is uitgebreid, waarbij de positie van regionale samenwerkingsverbanden nader is geduid. De positie van Hart van Brabant, ook in relatie tot de ontwikkeling van de SRBT, is hierin expliciet opgenomen.
17f.	Indiener geeft aan relatief weinig terug te zien over intensivering en verdichting op bedrijventerreinen. Vanuit het regionaal afsprakenkader bedrijventerreinen Hart van Brabant (2025-2030) wordt in belangrijke mate aandacht geschonken aan herstructurering/revitalisering en intensivering van bedrijventerreinen voordat wordt overgegaan tot de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Indiener doet ons de suggestie dit in de tekst terug te laten komen bij het afwegingskader (5.5.4.) bijv. onder het kopje 'duurzaam en	Verdere uitwerking van de gemaakte afspraken in het afsprakenkader bedrijventerreinen Hart van Brabant wordt nog opgepakt. Herstructurering/ revitalisering en intensivering maakt daar onderdeel van uit en gemeente Waalwijk streeft er uiteraard naar de gemaakte afspraken gestalte te doen.	N.v.t.

	klimateerbuust' en/of 'een economie die bijdraagt aan de gemeenschap'.		
17g1.	Tot slot mist indiener een verwijzing naar het Van Gogh Nationaal Park.	De gemeente Waalwijk is geen deelnemer van Van Gogh National Park. Buurgemeenten doen hier wel aan mee. In 2020 is besloten om in te zetten op natuur die is gelegen in de gemeente, de Westelijke Langstraat. Dit kwetsbare Natura-2000-gebied is niet geschikt voor grootschalige recreatie, enkel voor kleinschalige bezoekersaantallen.	N.v.t.
17g2.	Ook mist indiener de leisure-component van onze regio. Gezien de belangrijke rol die dit gebied speelt in de ruimtelijke en ecologische ontwikkeling, is het waardevol om dit perspectief mee te nemen in de visie.	Waalwijk is een belangrijke speler in de regio Hart van Brabant, maar is ook een belangrijke schakel tussen de steden Tilburg, Den Bosch en Breda. Waalwijk fungeert als bestemming die aanvullend is op een bezoek aan de Efteling, Heusden vesting, de duinen of een van de omliggende steden. Met regionale functies als het Schoenenkwartier, RKC Waalwijk en Theater De Leest trekt Waalwijk al bovenlokale bezoekers. De kansen liggen in het verder ontwikkelen van het voorzieningenniveau- en aanbod waardoor Waalwijk een nog belangrijkere speler wordt.	N.v.t.

Ambtshalve wijzigingen

Thema duurzame energie

Nr.	Originele tekst/afbeelding	Toelichting wijziging	Aanpassingen omgevingsvisie / MER
1.	<u>Betreft:</u> <u>Paragraaf 2.5.2, p.22 [2e alinea links, 4e regel]</u> <i>Dat betekent dat we de energievraag moeten beperken en daarna energiebronnen optimaal willen benutten.</i>	Er mag meer urgentie uitgaan van deze passage. Duurzame energiebronnen zijn beperkt in beschikbaarheid en potentie, dus moeten we in plaats van willen we dat wat er is optimaal benutten.	<u>De tekst wordt aangepast naar:</u> <i>Dat betekent dat we de energievraag moeten beperken en beschikbare energiebronnen optimaal moeten benutten.</i>
2.	<u>Betreft:</u> <u>p.33 & p.35 [afbeelding bovenaan, tekstblok]</u> <i>'...in 2043 klimaatneutraal...'</i> <u>Paragraaf 4.2.4, p.48 [2e alinea links, 'Energie']</u> <i>Concreet betekent dit dat we ernaar streven dat onze CO2-uitstoot in 2030 met 49% is beperkt ten opzichte van het niveau van 1990 en in 2050 onze CO2-uitstoot nagenoeg nul is of dat de nog aanwezige uitstoot is gecompenseerd.</i> <u>Samenvatting bij 3.2 op p.178 [eerste bullet links].</u> <i>In 2050 is Waalwijk een klimaatneutrale en klimaatbestendige gemeente.</i>	Er worden verschillende data gehanteerd voor de doelstelling om klimaatneutraal te zijn. De visie Duurzaam Waalwijk gaat uit van de doelstellingen van 49% CO2-besparing in 2030, 50% van het energieverbruik wordt duurzaam opgewekt in 2030 en klimaatneutraal in 2043. De omgevingsvisie vervangt de visie Duurzaam Waalwijk (nog) niet. Daarom zijn de doelen uit de visie Duurzaam Waalwijk leidend en moet de omgevingsvisie daarop aangepast worden.	<u>De tekst in paragraaf 4.2.4 op p.48 wordt aangepast naar:</u> <i>Concreet betekent dit dat we ernaar streven dat onze CO2-uitstoot in 2030 met 49% is beperkt ten opzichte van het niveau van 1990 en in 2043 onze CO2-uitstoot nagenoeg nul is of dat de nog aanwezige uitstoot is gecompenseerd (klimaatneutraal).</i> <u>De tekst van de samenvatting bij 3.2 op p.178 wordt aangepast naar:</u> <i>In 2043 is Waalwijk een klimaatneutrale en in 2050 een klimaatbestendige gemeente.</i>

3.	<u>Betreft:</u> <u>Paragraaf 4.2.4 op p.49 [1e alinea, 3e regel]</u> <i>We werken samen met het Regionale Energieloket. Bij hen kunnen onze inwoners terecht voor vragen over het verduurzamen van hun woning.</i>	Het 'Regionale Energieloket' is de naam van een commerciële partij die voor gemeente Waalwijk het energieloket verzorgt. De samenwerking met deze partij is voor de omgevingsvisie niet relevant.	<u>De tekst in paragraaf 4.2.4 Duurzaam en klimaatrobuust, bij Energie besparen wordt aangepast naar:</u> <i>We hebben een gemeentelijk energieloket, waar onze inwoners terecht kunnen voor vragen over het verduurzamen van hun woning.</i>
4.	<u>Betreft:</u> <u>Paragraaf 4.2.4 op p.49 [tekst in kader]</u> <i>Er wordt op nationaal niveau gewerkt aan een Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie. Deze wet voegt aan de Omgevingswet, de Gaswet en de Warmtewet instrumenten toe waardoor gemeenten (lokale) regels kunnen opstellen om de warmtetransitie in de gebouwde omgeving van aardgas naar duurzame alternatieven tot uitvoering te brengen. In 2050 moeten alle woningen, scholen, winkels, kantoren en andere gebouwen goed geïsoleerd zijn en is aardgas niet langer de standaard om gebouwen mee te verwarmen. Elke gemeente moet een warmteprogramma (voorheen: transitievisie warmte) opstellen waarin de aanpak van het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving wordt beschreven.</i>	De ontwikkelingen van de wettelijke instrumenten voor de energietransitie zijn inmiddels een aantal stappen verder en daardoor is dit tekstblok niet meer actueel. Daarbij is er ook nog onzekerheid over de precieze data van inwerkingtreding.	<u>De tekst in paragraaf 4.2.4 Duurzaam en klimaatrobuust, bij Energie besparen in het kader wordt aangepast naar:</u> <i>Op nationaal niveau wordt gewerkt aan vernieuwde wet- en regelgeving voor de energietransitie. Niet alleen om het toekomstige energiesysteem te regelen, maar ook om overheden instrumenten te bieden om de energietransitie uit te kunnen voeren. Zo komt er een nieuwe Energiewet, een Wet collectieve warmte (Wcw) en, daaraan gekoppeld, de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). De Wgiw brengt aanpassingen aan in de Omgevingswet, waarmee gemeenten onder andere een aanwysbevoegdheid krijgen. Ze kunnen via het omgevingsplan gebieden aanwijzen die aardgasvrij worden. Gemeenten moeten dan wel in een verplicht warmteprogramma beschrijven</i>

			<i>hoe en wanneer gebieden van het aardgas gaan.</i>
5.	<u>Betreft:</u> <u>Paragraaf 4.2.4 p.49 [3e alinea rechts]</u> <i>De energiehubs liggen bij grootschalige opweklocaties (zoals windmolenparken) en voorzien in opslag, overslag en distributie van energie (zowel warmte als elektriciteit uit zon en wind). Deze hubs koppelen we aan (groot)verbruikers, aan laadpleinen voor elektrisch rijden en aan gebiedsopgaven.</i>	In de tekst wordt niet duidelijk waar deze regel naar verwijst en welke 'energiehubs' worden bedoeld.	<u>De tekst in paragraaf 4.2.4 Duurzaam en klimaatrobust, bij Opwekken en transporteren van duurzame energie wordt aangepast naar:</u> <i>Locaties voor grootschalige opwek ontwikkelen we als energiehubs. Deze hubs voorzien in opslag, overslag en distributie van energie (zowel warmte als elektriciteit uit zon en wind). Deze hubs koppelen we aan (groot)verbruikers, aan laadpleinen voor elektrisch rijden en verbinden we met gebiedsopgaven, zoals klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel.</i>

Thema biodiversiteit

Nr.	Originele tekst/afbeelding	Toelichting wijziging	Aanpassingen omgevingsvisie / MER
1.	<u>Betreft:</u> <u>Paragraaf 4.2.3 op p.44 [2e alinea rechts, hele alinea]</u> <i>Om de biodiversiteit verder te ondersteunen, werken we samen met de provincie Noord-Brabant aan de ontwikkeling van nieuwe verbindingzones.</i>	De nieuw te ontwikkelen Ecologische Verbindingszone langs de uiterwaarden van de Bergsche Maas staat wel op de kaart op pagina 45 (figuur 11) aangegeven als 'te versterken/te ontwikkelen groene hoofdstructuur', maar wordt niet beschreven in de tekst.	<u>De dikgedrukte tekst wordt toegevoegd aan de alinea Ecologische verbindingzones in paragraaf 4.2.3:</u> <i>Om de biodiversiteit verder te ondersteunen, werken we samen met de provincie Noord-Brabant aan de ontwikkeling van nieuwe verbindingzones. Belangrijke projecten</i>

	<i>Belangrijke projecten zijn de verbinding tussen de Westelijke Langstraat en natuurgebied Eendennest, evenals een corridor naar 's-Gravenmoer. Deze uitbreidingen zorgen voor een robuuster netwerk, waarin flora en fauna beter beschermd blijven. Door het behouden en uitbreiden van EVZ's versterken we de natuur én de leefbaarheid in onze gemeente.</i>		<i>zijn de verbinding tussen de Westelijke Langstraat en natuurgebied Eendennest, evenals een corridor naar 's-Gravenmoer. Daarnaast gaan we samen met grondeigenaren en de provincie onderzoeken of we de uiterwaarden langs de Bergsche Maas (Overdiepsche Uiterwaard, Capelsche Uiterwaard en delen van de Gansooiensche Uiterwaard) ook kunnen ontwikkelen als een EVZ. Daarmee ontstaat een belangrijke droge verbinding tussen de Biesbosch ten westen van onze gemeente en de uiterwaarden van de Maas ten oosten van onze gemeente (zie ook <u>paragraaf 5.8.5</u> onder het kopje 'Zeekleilandschap'). Deze uitbreidingen zorgen voor een robuuster netwerk, waarin flora en fauna beter beschermd blijven. Door het behouden en uitbreiden van EVZ's versterken we de natuur én de leefbaarheid in onze gemeente.</i>
2	<u>Betreft: Paragraaf 5.6 op p.122 [2e alinea rechts, woord] icarusblauwtje</u>	Icarusblauwtje schrijft men met een hoofdletter.	Het woord icarusblauwtje is aangepast naar <u>Icarusblauwtje</u>.

Thema onderzoekslocaties

Nr.	Originele tekst/afbeelding	Toelichting wijziging	Aanpassingen omgevingsvisie / MER
1.	Onderzoekslocatie Zidewinde valt volledig in het gebied 'linten'. Zowel op de visiekaart in paragraaf 4.5, als in de tekst in paragraaf 5.4.3.	Het zwembad en de sporthal kennen op basis van het tijdelijk omgevingsplan de bestemming sport en vallen daardoor in het deelgebied 'sport- en recreatiegebieden'. Het sociaal cultureel centrum heeft de bestemming gemengd en hoort daardoor in het deelgebied 'linten'.	Dit onderscheid in de onderzoekslocatie (deels in linten en deels in sport -en recreatiegebieden) is verwerkt in de visiekaart in paragraaf 4.5. Daarnaast is de tekst behorend bij het onderzoekslocatie Zidewinde uit paragraaf 5.4.3. gekopieerd en toegevoegd aan paragraaf 5.7.3.
2.	Onderzoekslocatie Leisure-boulevard in tekst in paragraaf 5.4.3 en op de omgevingsvisiekaart.	Onderzoekslocatie Leisure-boulevard bevat het gehele gebied wat is aangeduid als Leisure boulevard op de omgevingsvisiekaart.	Het gebied onderzoekslocatie Leisure-boulevard is aangepast zodat het overeenkomt met het gehele gebied wat is aangeduid als Leisure boulevard op de omgevingsvisiekaart. <u>Daarnaast is de tekst bij paragraaf 5.4.3 aangepast. De dikgedrukte tekst wordt toegevoegd aan de laatste alinea.</u> <i>Het uitgangspunt is om deze groene karakteristieken te behouden en te gebruiken als ruimtelijke kwaliteit voor mogelijke ontwikkelingen. De bestaande woningen en de begraafplaats worden ingepast. Aanvullend op de concentratie van leisure-functies aan de N261 is in ondergeschikte vorm ook een toevoeging van wonen aan de Tilburgseweg</i>

			<i>voorstelbaar. De leisure-functies vormen daarbij de ruimtelijke en functionele buffer tussen de N261 en het wonen, zodat een goede woonkwaliteit geboden kan worden.</i>